

Postoje studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studentů zlínských středních škol k homosexuální komunitě

Bc. Tereza Fedorová

Diplomová práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tereza Fedorová**
Osobní číslo: **H13915**
Studijní program: **N7501 Pedagogika**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Postoje studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studentů
zlínských středních škol k homosexuální komunitě**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
**Vymezení pojmů a teoretických východisek vztahujících se k postojům k homosexualitě
a vztahu majority k homosexuální komunitě.**
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ALLPORT, Gordon Willard, 2004. O povaze předsudků. Praha: Prostor. ISBN 80-726-0125-3.

HELMINIAK, Daniel A., 2007. Co vlastně Bible říká o homosexualitě? Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). ISBN 978-807-3251-222.

JANOŠOVÁ, Pavlína, 2000. Homosexualita v názorech současné společnosti. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-954-5.

SMETÁČKOVÁ, Irena a BRAUN, Richard, 2009. Homofobie v žákovských kolektivech. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-016-2.

STEHLÍKOVÁ, Džamila, 1995. Homosexualita, společnost a AIDS v ČR. Praha: Sdružení organizací homosexuálních občanů v České republice.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Mgr. Martina Cichá, Ph.D.

Ústav zdravotnických věd

Datum zadání diplomové práce:

20. listopadu 2015

Termín odevzdání diplomové práce:

15. dubna 2016

Ve Zlíně dne 20. listopadu 2015

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 20.2.2016

..... Fedak 1

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Překládaná diplomová práce nesoucí název „Postoje studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studentů zlínských středních škol k homosexuální komunitě“ je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je věnována problematice postojů a homosexuální komunitě z několika úhlů pohledů. Praktická část mapuje a porovnává postoje studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Klíčová slova: postoj, homosexualita, náboženství, AIDS, předsudky, promiskuita, coming out, homofobie

ABSTRACT

This thesis entitled „Attitudes of Tomas Bata University in Zlín and secondary schools students in Zlín to the gay community.“ is divided into theoretical and practical part. Theoretical part is dedicated to attitudes and the gay community from different ways of perspectives. The practical part describes and compares the attitudes of students in Zlín secondary schools and students of Tomas Bata University in Zlín.

Keywords: attitude, homosexuality, religion, AIDS, prejudices, promiscuity, coming out, homophobia

Děkuji tímto paní doc. Mgr. Martině Ciché, Ph.D. za její vstřícnost a odborné rady, které mi poskytovala během psaní mé diplomové práce.

Děkuji i všem účastníkům výzkumné části diplomové práce, bez jejichž ochoty by její realizace nemohla být uskutečněna.

Velké díky patří také mé rodině a přátelům za morální podporu po celou dobu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 POSTOJE	13
1.1 ZMĚNA POSTOJŮ	14
1.2 STEREOTYPY	16
1.3 PŘEDSUDKY	17
1.3.1 Projevy předsudků	18
1.3.2 Reakce na předsudky.....	19
2 HOMOSEXUALITA	21
2.1 COMING OUT	24
2.2 HOMOFOBIE.....	25
2.2.1 Homofobie ve školním prostředí.....	28
2.2.2 Rozdílné postoje vůči gayům a lesbám	29
2.3 HOMOSEXUALITA Z HISTORICKÉHO HLEDISKA.....	30
2.3.1 Literatura, divadlo a film.....	32
2.4 LEGISLATIVA VYMEZUJÍCÍ PRÁVA HOMOSEXUÁLŮ.....	33
2.5 PROBLEMATIKA AIDS	37
2.5.1 Přenos viru HIV	37
2.6 PROMISKUITA V RÁMCI HOMOSEXUÁLNÍ KOMUNITY.....	38
2.7 HOMOSEXUALITA A NÁBOŽENSTVÍ	39
2.7.1 Islám	40
2.7.2 Křesťanství	42
2.7.3 Judaismus	43
2.7.4 Buddhismus.....	44
2.7.5 Hinduismus	45
II PRAKTICKÁ ČÁST	47
3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	48
3.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	48
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	48
3.3 FORMULACE HYPOTÉZ	49
3.4 POJETÍ VÝZKUMU	51
3.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	52
3.5.1 Základní soubor.....	52
3.5.2 Výběrový soubor a způsob výběru	52
3.6 VÝZKUMNÁ TECHNIKA	54
4 REALIZACE VÝZKUMU A ZPRACOVÁNÍ DAT	55

4.1	ZPROSTŘEDKOVÁNÍ SESBÍRANÝCH DAT	55
4.2	VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	81
4.3	DISKUZE	86
4.4	SHRnutí	87
ZÁVĚR		89
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		90
ELEKTRONICKÉ ZDROJE		94
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		96
SEZNAM GRAFŮ		97
SEZNAM TABULEK		98
SEZNAM PŘÍLOH		99

ÚVOD

Přirozenou součástí životů lidí současné společnosti je vytváření si vlastních postojů ke všemu a všem. Ty mohou být pozitivní, negativní a samozřejmě také ambivalentní. Zajímavější bývá vždy to, co jakkoliv vybočuje z normality. Jelikož se nám svět stále více otevírá, setkáváme se s novými věcmi, lidmi, názory i návyky, často však dostáváme informace o těchto objektech takzvaně z druhé ruky. To může mnohdy vést k vytváření různým druhům stereotypů a mýtů. Jelikož samotné stereotypy a mýty mají blízko k předsudkům, můžeme předpokládat, že jejich základ stojí v podstatě na nevědomosti, ať už zaviněné nebo nezaviněné. Za fenomén současnosti lze považovat konkrétně předsudky vůči různým skupinám, jež se svými specifickými znaky odlišují od většinové společnosti.

V této diplomové práci se zaměříme na postoje k homosexuální komunitě. Na první pohled nemusí být zřejmý fakt, že se toto téma aktuálně dotýká celé společnosti, avšak opak je pravdou. Dodnes neznáme přesný a spolehlivý procentuální podíl počtu homosexuálů, jelikož sociální a sexuologické průzkumy jsou prováděny převážně na nereprezentativních souborech respondentů. Dle Janošové (2000, s. 14) je toho důvodem možná změna sexuálního chování v průběhu života, která ale, paradoxně spolu se sexuální identifikací, není určujícím faktorem skutečného sexuálního zaměření a prožívání. Navzdory tomu se četnost homosexuálních mužů v populaci uvádí v rozpětí mezi 4-10 % a četnost homosexuálně orientovaných žen jako 1 % a více. Tato čísla se zprvu nemusejí jevit jako vysoká, nicméně musíme brát v potaz také možnost potencionální vnitřní nespokojenosti a následného zamlčení sexuálního prožívání. Niterní vyrovnanost s příslušností k homosexuálně orientované menšině je jedním z aspektů určujících míru spokojeného společenského života. Ovšem každý jedinec žijící ve společnosti je ovlivňován chováním svého okolí, ať už pozitivním nebo negativním způsobem.

Nelze předem spolehlivě odhadnout, jaký postoj zaujímá populace vůči homosexuální komunitě. Mohlo by se zdát, že současná společnost je natolik vyspělá a erudovaná, aby se dokázala například zcela oprostít od předsudků, nicméně výchova k toleranci v tomto ohledu zaostává, důkazem tomu mohou být uskutečňované protesty proti homosexuálům, konkrétně jejich uzavírání sňatků (registrovaných partnerství), či adopci dětí, jak u nás, tak ve světě. Otázkou zůstává, zda má netolerování netolerance stejně omezující charakter. *„Porozumět znamená podívat se na problém z pohledu těch, kteří jsou uvnitř*

něj.“ (Janošová, 2000, s. 9) V návaznosti na výrok Janošové je možno podnítit diskuzi směrem k otázce porozumění a také svobody. Někteří lidé z různých odvětví společnosti, například politiky nebo církve, hrají nemalou roli v rozhodování o osudech jiných lidí, a to mnohdy právě na základě jejich sexuální orientace. Proto pokud má jakkoli zpravomocněná osoba rozhodovat o tom, zda má mít jiná osoba právo například k výchově dítěte, je důležité šířit odborné poznatky a informace i v těchto kruzích.

Cílem práce je zjistit postoje mladých lidí, konkrétně studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně k homosexuální komunitě, a to v závislosti na pohlaví, současné úrovni studia a náboženské příslušnosti respondentů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POSTOJE

Existuje mnoho různých definic postojů v závislosti na autorech. Novák (2002, s. 7) konstatuje, že se jedná o jeden z nejfrekventovanějších pojmů v sociální psychologii, zároveň jde o termín, který bývá přesně definovaný, avšak také velmi obecný.

Hartl (1994, s. 151) popisuje postoj jako tíhnutí reagovat na vnější (situace, předměty, osoby) i vnitřní (sebe sama) impulzy ustáleným způsobem. Postoj je součástí osobnosti a je získáván spolu s vědomostmi a dovednostmi v průběhu života. Dle Hartla je jednou z důležitých složek komunikace sociální postoj. Ten lze hodnotit na škále libosti – nelibosti a je utvářen vnitřními (potřeby, zájmy) a vnějšími (rodina, kultura) činiteli.

Řezáč (1998, s. 30) uvádí, že postoje jsou výsledkem předešlých řízených (výchovných) interakcí a spontánního sociálního učení. V průběhu vývoje jedince lze vyzorovat určité návyky v chování a smýšlení, a tak je možné do jisté míry předvídat jeho reakci v nastalých situacích. Mezi obecné vlastnosti postojů bývá řazena výběrovost a tendence k přetrvání postojů, z toho vyplývá velmi malá šance na změnu postojů.

Základní znaky postojů (Řezáč, 1998, s. 31):

1. **Strukturovanost** – spočívá v kombinaci tří složek, tyto složky se projevují vždy společně, avšak v závislosti na situaci může být některá dominantnější než druhá. Jedná se o složku kognitivní (poznávací), emotivní (citovou) a konativní (volní).
2. **Dynamika** – bývá projevována v proměnlivosti poměru jednotlivých složek postoje, tedy pokud jsou všechny složky vyvážené a v harmonii, dochází ke konzistentnímu postoji. Dynamika postoje se projevuje také ve stabilitě, případně labilitě. O stabilitě hovoříme v případě, že se jedná o konzistentní postoj. Dalšími znaky dynamiky postoje jsou intenzita (síla postoje), hloubka postoje (do jaké míry jsou ovlivňovány osobnostní složky) a polarita postoje, což je vyjádření libosti či nelibosti na hodnotící škále.

Výrost a Slaměník (1997, s. 244) popisují postoj jako označení emocionální přitažlivosti nebo odpudivosti objektu pro danou osobu. Z toho plyne, že ve chvíli, kdy si jedinec vytvoří názor na objekt, automaticky také získává postoj k tomuto objektu.

1.1 Změna postojů

Dle Výrosta a Slaměníka (1997, s. 250) je hlavním prostředkem navození změny postojů persuaze¹. Existuje zde také předpoklad, že působení přesvědčováním na pasivního jedince nemůže být stejně efektivní jako aktivní účast jedince v sociální situaci. Na základě persuazní komunikace je možné určit tři základní skupiny proměnných, jež jsou předmětem studia i experimentální manipulace.

Není samozřejmostí, že zdrojem persuazní informace je vždy člověk, tuto funkci může zastávat i zpráva z tisku či jiné informační materiály. Důležitým aspektem je věrohodnost zdroje, ta bývá hodnocena podle objektivnosti informačního zdroje. Neméně zásadní je také síla a atraktivita. Přitažlivější (atraktivnější) zdroj informací zvyšuje efekt přesvědčovací komunikace. *„Recipient se může nejprve zajímat o to, jaké sankce na něj může zdroj uplatnit, jakou pozornost věnuje zdroj akceptování svých názorů a také do jaké míry je zdroj schopný prověřit akceptování vlastního názoru.“* (Výrost a Slaměník, 1997, s. 252) V případě působení síly zdroje hovoříme o povrchové změně postoje nikoliv skutečné.

Dle Výrosta a Slaměníka (1997, s. 252) lze obsah persuazní informace dělit podle jejího charakteru na emocionální či racionální. Cílem změny postoje je vyvolání intenzivní emocionální odezvy, ať už pozitivní nebo negativní. Galizio a Hendrick (1972, In Výrost a Slaměník, 1997, s. 253) uvádí, že příjemná hudební kulisa zvyšuje efektivitu přesvědčování ke změně postoje stejně jako oblíbenost komunikátora. Avšak existují postoje, které je možné změnit prostřednictvím negativních emocí. Mezi tyto témata patří například postoje ke zdraví, životnímu prostředí a jeho vlivu na člověka apod.

Důležitou složkou proměnné komunikačního procesu je obsah informace, jež má vést ke změně postoje není vždy to nejdůležitější. Myers (1983, In Výrost a Slaměník, 1997, s. 253) považuje informační kanál, tedy prostředky komunikace, za vlivnější nástroj k persuazi. Ve všeobecnosti se konstatuje, že přesvědčovací informace v hovorové podobě má větší vliv na změnu postojů než informace v písemné formě. Nicméně musíme také přihlížet k rozsáhlosti a obtížnosti informace, zde existuje větší pravděpodobnost, že reci-

¹ „Persuaze – způsob ovlivňování postojů a jednání člověka rozumovým přesvědčováním a věcnou argumentací.“ (Hartl, 1994, s. 145)

ipient porozumí psanému sdělení více než mluvenému. Klíčová je právě opět atraktivita a to, zda informace upoutá příjemcovu pozornost, do jaké míry sdělení porozumí, ale také jak dlouho jej udrží v paměti.

Výrost a Slaměník (1997, s. 253) upozorňují, že pod „faktory příjemce“ nelze řadit pouze permanentní psychologické charakteristiky, ale zejména všechny činitele a projevy, kterými je možné vyjádřit momentální psychický stav příjemce. Mezi faktory příjemce patří například jeho věk, pohlaví a vnímání obrazu sebe sama. V závislosti na vyšším věku bývá předpokladem těžší docílení změny postoje, a to především z důvodu dlouhodobější životní zkušenosti, na jejímž základě je postoj upevněn. McGuide (1969, In Výrost a Slaměník, 1997, s. 254) považuje ženské pohlaví za přístupnější ke změně postojů. A to v tom smyslu, že lépe přijímají tuto informaci.

Pokud chceme hovořit o cíli přesvědčovací komunikace, musíme rozlišovat stabilitu postojových změn v čase a stabilitu vůči protiargumentům. McGuide (In Výrost a Slaměník, 1997, s. 254) uvádí procentuální výsledky výzkumu stability postoje v závislosti na čase. Ve 40 % případů se po jednom týdnu ztrácí efekt navozené změny, toto procento se zvyšuje na 60 % po šesti týdnech. Experimenty se stabilitou změněných postojů bývají používány v sociální psychologii na neutralizování působení reklamy. „*Když zkušený reklamní agent utratí miliony k tomu, aby prodal nezdravý produkt nezkušeným dětem, nelze to nazvat jinak než vykořisťování.*“ (Myers, 1983, s. 289)

Mezi proměnné vysvětlující procesy změny postoje řadíme pozornost, porozumění, přijetí, zachování a jednání. Každý z těchto sukcesivních kroků má vliv na efekt přesvědčovací komunikace a zároveň jej lze použít jako prostředek k jeho vyjádření, avšak aby bylo dosaženo změny postoje, je nutné, aby byl zrealizován celý tento řetězec.

Přesvědčení jedince o objektu bývá chápáno jako vnímání pravděpodobného vztahu mezi objektem a vlastností. Autoři rozlišují proximální, externální a primární přesvědčování. Za proximální metody jsou považovány experimentální zásahy, ostatní přesvědčení, které společně s proximálními tvoří jádro ukotveného postoje k objektu, jsou dle Výrosta a Slaměníka (1997, s. 255) nazývány jako externální. Avšak pouze klíčové přesvědčování, jež má integrující charakter, může být charakterizováno jako primární přesvědčování. Ne vždy má změna určitého přesvědčení za následek změnu postoje.

1.2 Stereotypy

Hnilica (2010, s. 12) upozorňuje, že stereotyp bývá často ostatními autory definován jako chybná generalizace. Sám však uvádí, že se jedná o přesvědčení, které má svůj základ v předchozí zkušenosti s určitou sociální kategorií, a to na základě asociovaných atributů. Tyto asociace nemusí mít svůj původ na logickém uvážení. Stereotyp je tedy v podstatě paměťovou strukturou (schématem), jež je postavena na zakódovaných informacích o attributech probírané kategorie. Kategorií ve všeobecnosti vnímáme sociální skupinu či jedince a atributy, na jejichž základě bývají utvářeny stereotypy – vlastnosti. Stereotypy bývají často klišé, to je další z jejich rozpoznávacích charakteristik.

Stereotypy bývají často negativními hodnoceními, jež mají vliv na předsudky. Myers (2016, s. 277) také považuje stereotypy za spontánní kategorizaci. Je velmi jednoduché a zároveň efektivní uchýlovat se ke stereotypnímu myšlení, pokud v našem nemomentálním psychickém rozpoložení hrají roli tyto faktory:

1. Časová tíseň;
2. Angažovanost pozornosti;
3. Únava;
4. Probuzení emocí;
5. Mládí na úkor ocenění rozmanitosti.

Dle Nováka (2002, s. 11) lze stereotypy rozlišovat na autostereotypy a heterostereotypy. První skupina popisuje mínění, které mají příslušníci určitých sociálních skupin sami o sobě. U heterostereotypů hovoříme o klasických a více probíraných stereotypech, tedy o představách, jež mají jedinci o jiných sociálních skupinách. Na rozdíl od předsudků u stereotypů nemůžeme tvrdit, že dominují kladné nebo záporné.

„Když nám naše životní filozofie říká, že každý člověk je pouze malou částí světa a jeho rozum postihuje přinejlepším jen dílčí fáze a aspekty hrubé sítě idejí, budeme mít sklon si při použití našich stereotypů uvědomovat, že jde o stereotypy, a budeme se snažit brát je lehce a ochotně je upravovat.“ (Lippmann, 2015, s. 81)

Na základě výzkumu zabývajícího se stereotypy homosexuálních mužů (Fingerhut a Peplau, 2006, s. 277) je nutné osvětlit, že je potřebné vnímat rozdíl ve stereotypech mezi kategoriemi „homosexuálové“ a „typické pro homosexuální muže“, jelikož výzkumníci

implicitně předpokládají, že existuje jediný stereotyp pro homosexuály, který je použitelný univerzálně.

1.3 Předsudky

Novák (2002, s. 8) považuje stejně jako většina autorů předsudek za jednu z forem postojů. „*Pro někoho jsou to hrozinky v postojovém koláči.*“ (Novák, 2002, s. 8)

Předsudky mohou mít dvojí charakter, Allport (2004, s. 38) se přiklání k tvrzení, že předsudek může být jak negativní, tak pozitivní. I přesto zde prezentuje výzkum, který reflektuje převahu negativních postojů. V jeho experimentu studenti dostali za úkol popsat své názory na jiné etnické skupiny. Přestože nedošlo ke přímému konfliktu s některou z nabízených etnických skupin, výsledkem bylo osmkrát víc přirozeně nepříznivých postojů oproti příznivým. Předsudek bývá často zaměňován s mylnou představou či předčasným soudem. V tomto případě je nutné zvážit fakt, zda je jedinec schopen změnit svůj názor/postoj, pokud jsou mu předloženy nové poznatky a informace o objektu. Jestliže je jedinec ochotný přehodnotit svůj mylný postoj pozitivním směrem, nemá předsudky.

Předsudky by měly splňovat jisté definiční znaky, jež jsou dle Hnilici (2010, s. 100) definovány jako postoje k sociální kategorii, příčina diskriminace a také negativní valence (negativní postoj k sociální kategorii). Podle některých autorů zde bývá řazena také kladná valence postoje. V tomto případě vyvstává otázka, v čem tkví specifikum předsudku, jelikož se může také mylně jednat o postoj ke kategorii. Z toho důvodu Hnilica (2010, s. 100) definuje předsudek jako negativní postoj.

Myers (2016, s. 277) popisuje předsudek velmi stručně jako předem vytvořený negativní postoj ke skupině a jejím členům. Jeho podstatou je negativita. Často prý bývá zaměňován se stereotypy, diskriminací, rasismem a sexismem, a to z toho důvodu, že se tyto postoje mohou překrývat. Sociální příčinou předsudků bývá způsob výchovy dětí, který může ovlivňovat vytváření nebo redukování předsudků, na jejich následné prohlubování nebo omezování má zpravidla největší vliv rodina, náboženství a širší společnost. V neposlední řadě zde mají velké slovo také sociální instituce jako jsou školy, vláda nebo média.

Další z definic předsudků zní: „*Příznivý či nepříznivý postoj vůči osobě nebo věci, který člověk zaujímá předem, bez opravdové zkušenosti nebo bez ohledu na ni.*“ (New English-Dictionary, In Allport, 2004, s. 38)

Předsudky mohou být směřovány v podstatě ke komukoliv. Podle Myerse (2016, s. 276) se předsudky nejčastěji týkají náboženství, obezity, věku, přistěhovalců a také sexuální orientace.

1.3.1 Projevy předsudků

Allport (2004, s. 46) tvrdí, že každý projev nepřízně či negativní postoj má tendenci se projevat nějakou akcí. Avšak pokud jedinec chová antipatie k určité sociální skupině, nemusí existovat přímá souvislost mezi tím, jak se chová a co si myslí. V případě, že jsou negativní postoje příliš silné, je pravděpodobné, že vyústí v nějaký nepřátelský čin. Allport (2004, s. 47) proto definuje nepřátelské akce, jež mají svůj původ v předsudcích a antipatiích. Ty jsou zde odstupňovány od nejmírnějších po nesilnější.

Osočování je nejlehčí z forem projevů předsudků. Jedná se o volnou diskuzi o špatnosti sociální skupiny s přáteli, jež mohou sdílet podobné názory, avšak často bývají rozšiřovány i mezi cizí lidi. Bývá předpokládáno, že mnoho těchto osob nemá sklony k násilnějším formám projevů předsudků.

Vyhýbání se značí, že je v jedinci podstatně více zakořeněna nesympatie vůči neoblíbené skupině a tudíž se jí snaží vyhýbat i v případě, že ho to samotného nijak neomezuje. Dalo by se říci, že vyhýbání se nijak neohrožuje příslušníky oné neoblíbené skupiny, nepříjemné může být pouze povědomí o tom, že k takovému jednání dochází.

Diskriminace představuje nejráznější formu projevů předsudků, jež se týká především psychického obtěžování, nikoli fyzického. Dle psychologického slovníku (Hartl, 1994, s. 38) je diskriminace schopností vnímat i malé rozdíly a upřednostňovat jeden objekt na úkor druhého. „*V tomto případě provádí zaujatá osoba nežádoucí rozlišování aktivním způsobem.*“ (Allport, 2004, s. 47) Osoba diskriminující má v zájmu vyčlenit neoblíbenou skupinu z některých územních celků, zbavit je politických a jiných osobních práv. Aplikovanou formou diskriminace je segregace.² Podle Simpsona a Yingera (In Novák, 2002, s. 37) má vztah mezi předsudky a diskriminací pět možných variant.

²„*Segregace – diskriminující dělení společnosti na principu majetkovém, etnickém, rasovém, zdravotním, kulturním aj.*“ (Hartl, 1994, s. 187)

1. Předsudky mohou existovat bez diskriminace, nejedná se tedy o vyhrocenou formu nesnášenlivosti.
2. Diskriminace může existovat bez předsudků vůči diskriminované skupině. Ke znázornění můžeme uvést například ukrajinské pracovníky v Česku, kteří často bývají za svou práci placeni hůře než Češi. Jedná se o diskriminaci, která však nemusí mít svůj původ v negativním postoji k těmto cizincům.
3. Diskriminace jako příčina předsudků může nastat v situaci, kdy jsou uváděny určité výhody, jež vedou k vytvoření vlastního, třeba i mylného, přesvědčení o špatnosti skupiny.
4. Předsudek může být příčinou diskriminace. Hovoříme zde o neodůvodněných zevšeobecnujících soudech, jež vedou k útisku.
5. Předsudky často umocňují diskriminaci a naopak.

Fyzické napadání je vyhrocenou a aplikovanou formou předsudků. Může zahrnovat jak konkrétní fyzické napadení osob nebo i násilné jednání na jeho majetku, jež v jedinci vzbuzuje strach a obavy.

Vyhlazování je nejextrémnější formou násilného projevu, na jehož počátku stojí předsudek. Příkladem jsou hitlerovské genocidní programy.

1.3.2 Reakce na předsudky

Sebenenávist

Allport (2004, s. 175) vyhodnocuje jako jednu z možností vyrovnání se s předsudky identifikaci s dominantní skupinou. Jedinci patřící do skupiny, která je opovrhována, ať už ze skutečného nebo smyšleného důvodu, vnímají svou skupinu stejným způsobem a stydí se za příslušnost k ní. Prvotním záměrem jedince, k němuž se předsudky vztahují, může být povrchní asimilace, která však vyústí k celkovému začlenění a splynutí s většinovou společností. V tomto případě jedinec přijme a osvojí si zvyky a řeč majoritní společnosti, včetně názorů na sociální skupinu, které je součástí a kvůli níž se ho předsudky týkají. Dochází tak k sebenenávisti kvůli příslušnosti do skupiny, snaha o vymanění se a celkovému rozpadu ega. Příkladem zde stojí Židé, jež nenávidí sami sebe za své dějinné náboženství, na které ortodoxní Židé vrhají nepříznivý stín.

Sympatie

„Protože jsem Žid, zjistil jsem, že nemám mnoho předsudků, které jiným brání využít plně svůj intelekt.“ Sigmund Freud (1946, In Allport, 2004, s. 178) Toto tvrzení není nutné omezovat pouze na Židy, podle Allporta (2004, s. 179) ho lze obecně aplikovat na nejružnější sociální skupiny a jedince, jež se potýkají s předsudky. Jedná se zejména o otázku soucitu a empatie, jelikož se oba účastníci minorit mohou potýkat se stejnými formami projevů předsudků. Jedinec, který se osobně setkal s diskriminací, má tendenci se uchýlovat k jedné ze dvou cest ve svých názorech. Buď právě sympatizuje s ostatními oběťmi diskriminace anebo se naopak přidává na stranu těch, jež se aktivně podílejí na šíření předsudků a nepochopení jiných, zřídka kdy se tento jedinec pohybuje na pomezí mezi těmito dvěma stranami.

Snaha

Jedním z nejhodnotnějších způsobů jak reagovat na předsudky je to, že jedinec zmnohonásobí své úsilí a snaží se být lepším, než ten, za koho je považován. Allport (2004, s. 181) toto zvýšené úsilí demonstruje na některých přistěhovalcích, kteří po celodenní práci navštěvují večerní školy, aby zlepšili svou řeč a pochopili smýšlení společnosti, do níž přistoupili. Z tohoto důvodu se mohou často potýkat také se závistivým obdivem.

Zapírání příslušnosti

Nejjednodušším únikem od skupiny, na níž jsou uplatňovány předsudky, je nepřiznání nebo vyloženě zapření příslušnosti k této skupině. Samozřejmě může být tento únik realizován pouze v případě, že se nejedná o předsudky založené například na barvě pleti či jiných fyzicky nebo jinak zjevných znacích. Dle Allporta (2004, s. 170) není vždy jednoduché rozeznat jedince, který se snažil skrýt svůj původ od toho, který se pouze automaticky aklimatizoval v majoritní společnosti. „Člověk vůbec nemusí mít v úmyslu odhodit stranou svou dosavadní vázanost, přesto je každý krok směrem k asimilaci v podstatě jakési „zapření“.“ (Allport, 2004, s. 170)

Bojovnost

Takzvané vracení rány je podle psychologů jednou z nejjednodušších reakcí na předsudky. V diskriminovaném jedinci jsou vzbuzovány pocity méněcennosti. A za to, že je sám nenáviděný na oplátku nenávidí všechny ostatní. Allport (2004, s. 180) líčí, že frustrace je základem pro agresi. Proto je tento typ protiútoků tak častým.

2 HOMOSEXUALITA

Pearson (2014, s. 36) poukazuje na to, že existuje rozdíl mezi frazeologií „intimního chování osob stejného pohlaví“ a „homosexuální orientací“. Lidé, kteří jsou nevzdělaní, nedostatečně vzdělaní nebo mylně vzdělaní v problematice sexuální orientace, často konstatují, že sexuální aktivita sama určuje, zda by měl být někdo nazýván homosexuálem nebo heterosexuálem. Často si neuvědomují, že sexuální aktivita osob stejného pohlaví neurčuje jejich homosexuální orientaci. Ne všichni lidé, kteří mají sexuální zkušenost s opačným pohlavím, jsou heterosexuálové. A samozřejmě také ne všichni lidé, kteří mají sexuální zkušenost s osobou stejného pohlaví, jsou homosexuálové. Je to trvalost tohoto chování, jež má určovat, zda se jedná o přechodnou fázi nebo o celoživotní stav. Ojedinělé erotické zkušenosti s osobami stejného pohlaví nazývá Trušník (2011, s. 22) jako homoerotické, nikoliv homosexuální. Trvalost homosexuální orientace plyne z opravdovosti zkušenosti, kdy touha (erotická i citová) po osobách stejného pohlaví je jedinci přirozenější a vnímá ji jako opravdovou, nijak předstíranou či vynucovanou.

Samotný pojem „homosexualita“ byl podle Trušníka (2011, s. 15) poprvé použit v roce 1869 maďarským spisovatelem Karlem-Maria Kertbenym. Prostřednictvím dopisu ministru spravedlnosti jednal o uznání lásky mezi dvěma muži jako beztrestné. V České republice je homosexualita v podstatě jediným formálním označením pro příslušníky této menšiny. V anglicky mluvících kulturách se můžeme setkat také s označením jako je gay nebo queer, oba názvy zahrnují homosexuálně orientované ženy i muže.

Vznik homosexuální orientace je už dlouhá léta předmětem mnoha diskuzí. Podle Poláškové (2009, s. 27) se homosexuální identita formuje po delší dobu a její počátky je, v některých případech, možné vysledovat už v dětském věku. Citová i fyzická přitažlivost k druhým osobám začíná být lépe znatelná v období puberty. V rámci navazování intimních vztahů či opakovaném utvrzování se v představách o svém partnerovi/partnerce dochází k identifikování sebe sama jako gaye, lesby nebo bisexuála. Specifikem příslušnosti k této minoritě, na rozdíl od jiných, je výskyt třeba i pouze jednoho člena z celé rodiny, kterého se týká tato problematika. Což může znamenat komplikující faktor v závislosti na absenci rolových modelů v rodině, jelikož drtivá většina homosexuálů patří k heterosexuálním rodičům.

Za příslušníka LGBT (lesba/gay/bisexuál/transgender) menšiny můžeme dle Beňové (2007, s. 10) považovat všechny jedince, kteří mají minoritní sexuální orientaci, bez ohledu na to, jestli jsou si sami své sexuální orientace vědomi a jsou s ní smířeni. I přesto nelze určit přesné procento homosexuálů v naší populaci. Existuje mnoho výzkumů, které se snaží zmapovat zastoupení homosexuálů v populaci, tyto výzkumy se liší a údaje se pohybují mezi 1-10 %. Pokud tyto hodnoty zprůměrujeme, odhadovaný počet je 5 %, což by pro Českou republiku znamenalo zhruba půl milionu gayů a leseb. Toto číslo nebude zřejmě nikdy přesné, jelikož pouze část homosexuálů se ke své sexuální orientaci hlásí otevřeně.

Polášková (2009, s. 26) se ve své publikaci *Plánovaná lesbická rodina* zabývá procesem hledání partnerky z pohledu lesbických žen. Možnosti k seznamování lesbických žen, ostatně i gayů, jsou značně omezeny, a to především z důvodu nejednoznačné identifikovatelnosti sexuální orientace okolím. Dále také kvůli nízkému zastoupení počtu leseb a gayů v populaci a v neposlední řadě zde hraje roli také malé množství příležitostí k seznámení. Mezi nejčastější způsoby seznámení patří komunikace ve virtuálním prostředí, dále potom veřejné akce pořádané homosexuální komunitou.

Dělení rolí

Fenoménem v dnešní společnosti je uvažování ve stereotypních vzorcích, které určují mužské a ženské role. Stejně tak se objevují otázky cílené na partnerské vztahy dvou mužů nebo dvou žen se zaměřením na jejich mužské a ženské role ve vztahu. Existuje tedy názor, že ve vztahu dvou žen musí jedna z nich nahrazovat muže. Stejně tak v případě dvou gayů musí jeden z nich představovat ženu. Tyto představy heterosexuálů o homosexuálních vztazích jsou ve většině případů velmi mylné. Polášková (2009, s. 28) uvádí, že pro lesbické ženy je důležité rovnoměrné rozdělení moci a stejně tak rovnostářské uspořádání partnerského vztahu. Z toho vyplývá, že role nejsou předem určeny, ale mohou se měnit v závislosti na tom, jak si to žádá situace. Lesbické ženy veškeré tyto úkony dělají buď společně, nebo je vykonávají na základě osobní volby. Nutno podotknout, že tento model není univerzální, proto samozřejmě existují i opačné případy, které reprezentují názor většinové populace.

Levitt (2005, s. 49) rozděluje lesbické ženy na „butch“ a „femme“. Kde „butch“ je označení pro mužsky působící ženu, ať už kvůli její image nebo dominantní roli v lesbickém

vztahu. Naopak „femme“ reprezentují ženy tradičně ženského typu a vzhledu. Levitt (2005, s. 39) uvádí, že tyto dva typy žen se v lesbické komunitě vzájemně přitahují nejvíce, a to z toho důvodu, že představují klasicky dichotomické rozdělení rolí ve společnosti.

Postoje veřejnosti k homosexuálům

Na základě výzkumu o formování postojů k homosexualitě prováděného Vaculíkem a Červenkovou (2007, s. 68) lze říci, že při formování postojů k homosexuální minoritě je důležitý vliv okolí posuzujícího. V případě, že má jedinec ve svém blízkém okolí, tedy mezi přáteli nebo v rodině, homosexuálně orientovanou osobu a má k ní pozitivní vztah, tento pozitivní vztah lze zevšeobecnit k celé minoritě. Stejně tak tomu je v případě, kdy má zkoumaná osoba kladné osobní zkušenosti s homosexuály, na tomto základě je považuje jako běžné jedince se stejnými osobnostními hodnotami. Naopak negativní postoje zaujímají jedinci, kteří nejsou objektivně informováni o homosexualitě jako o normálním sexuálním projevu nebo jejich první setkání s homosexualitou proběhlo na základě negativní informace zprostředkované od (podle osobního uvážení) důvěryhodného zdroje.

Homosexualita a stáří

O homosexuálních seniorech se v dnešní době velmi nehovoří, avšak podle Analýzy Úřadu vlády ČR (2007, s. 14) se dnešních LGBT seniorů týkají dvojí starosti. Jednak jsou to běžné starosti seniorů, ale mnohdy k nim přibývá samota, která je výraznější, než u zbytku populace tohoto věku. Vzhledem k dřívější situaci a pohledu na homosexuální menšinu se rodiny často zřekly nynějších seniorů, ti si mnohdy nezaložili vlastní rodinu, přátelé kolem nich postupně umírají a navazování nových vztahů bývá velmi obtížné. V případě leseb je tato situace odlišná, jelikož zde existuje větší šance na založení rodiny, mnoho lesbických žen tak učinilo. I přesto, že se jejich manželství postupem času rozpadla, samotné ženy s vlastními potomky navazovaly nová partnerství s ženami. Analýza Úřadu vlády ČR (2007, s. 15) obsahuje také upozornění, že tyto teorie mohou být pouze domněnkami, jelikož lesbické seniorky se ke své orientaci velmi často nehlásí a neprojevují se ani na veřejnosti, je těžké je identifikovat. Jedno je však jisté, homosexuální senioři a seniorky nijak nefigurují v povědomí mladších generací. *„Ve společnosti přežívá názor, že homosexualita není záležitostí seniorů. Snaha udržovat či navázat v tomto věku stejnopohlavní vztah bývá odsuzována mnohem více než vztahy jejich heterosexuálních vrstevníků.“* (Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR, 2007, s. 15)

2.1 Coming out

Coming out v překladu znamená odhalení/vyjítí ven se svou sexuální orientací či pohlavní identitou před ostatními. Jedna z definic coming outu zní: „*Jedná se o kognitivně behaviorální proces rozpoznání vlastní atypické citové a sexuální náklonnosti a jejího následného osvojení a integrace do systému sebepojetí.*“ (Polášková, 2009, s. 27) Jeho průběh je velmi individuální, jak z pohledu trvání, tak z možnosti konfliktnosti. K úplnému završení coming outu je nutné kompletní přijetí sebe sama, spokojenost se svou orientací a nezájem o její změnu, stejně tak potřeba intimního vztahu se stejně orientovanou osobou. V tomto případě se jedinec stává součástí minority ve společnosti a je důležité, aby pochopil její normy, hodnoty a tradice. Pokud má homosexuálně orientovaný jedinec problémy s akceptováním své sexuální orientace, stává se běžným, že má problémy také v navazování vztahů, případně v jejich udržení.

Beňová (2007, s. 10) rozděluje coming out na vnitřní, jež má představovat vnitřní přijetí své sexuální orientace a vnější, prostřednictvím kterého se osoba otevřeně a veřejně přiznává ke své sexualitě. Podobné dělení uvádí Kaňka (2000, s. 1). Dělí homosexualitu na egodystonní a egosyntonní. Pro egodystonní homosexualitu je typická odmítavost jedince vůči své sexuální orientaci, není smířen sám se sebou a mnohdy se snaží žít heterosexuálním životem. Tito lidé často podléhají depresím, které mohou vyústit až v sebevraždu. Naopak v případě egosyntonní homosexuality je člověk plně uvědomen a ztotožněn se svou sexualitou. Nemá problém se veřejně prezentovat jako homosexuál.

Rosario (2008, s. 267) zkoumá různé cesty coming outu. Důležitou roli při přijetí své identity hraje věk příslušníků homosexuální minority. Někteří homosexuálové se přiznají ke své sexuální orientaci až po tom, co zažili pohlavní styk s osobou stejného pohlaví, jiní naopak ještě předtím, ale existuje také skupina lidí, jež se navzdory svým sexuálním tužbám neidentifikuje jako homosexuální nikdy. Z toho vyplývá, že starší jedinci mohou žít dlouhou dobu aktivním sexuálním životem, kdy si vybírají své sexuální partnery pouze v uzavřené homosexuální komunitě a na veřejnosti, dokonce i před svou rodinou a přáteli, mohou svou sexuální orientaci úspěšně tajit.

Janošová (2000, s. 20) popisuje fáze coming outu, je však nutné brát na vědomí, že některé z těchto fází může jedinec v procesu coming outu přeskocit, mohou se prolínat nebo na sebe mohou navazovat v rozdílném pořadí.

1. Akceptování skutečnosti o svých sexuálních preferencích.

V této fázi dochází k tzv. precoming outu, kdy si jedince uvědomuje, že se liší od majoritní společnosti, avšak nedokáže tyto pocity jasně pojmenovat. Následuje vlastní coming out, během kterého jedinec pochopil svou odlišnost, zprvu ji může odmítat, avšak postupně se s ní ztotožní a sdělí tuto skutečnost někomu dalšímu.

2. Uspořádání života v souladu se svojí sexuální orientací.

Zpočátku dochází k exploraci, tedy k prvním intimním setkáním a experimentům s osobou stejného pohlaví. To může vyústit k trvalejším partnerstvím, které by měly naplňovat citové i sexuální potřeby jedince. Konečnou fází je integrace osobnosti, jež spočívá v upevnění role ve společnosti a utvoření vlastních hodnot.

I přesto, že se v České republice přistupuje k homosexualitě poměrně liberálně. Vaculík a Červenková (2007, s. 58) uvádějí, že nadále trvají zvýšené obavy homosexuálů přihlásit se veřejně ke svojí sexuální orientaci.

2.2 Homofobie

Homofobie je významným sociálním problémem, který si vybírá svou daň na duševním stavu mužů a žen po celém světě. V případě, že budeme schopni lépe pochopit, co pohání homofobní předsudky a co způsobuje jejich kolísání, zvyšuje se možnost zasáhnout a docílit odstranění těchto asociálních jevů. Hranice mezi přijatelným a nepřijatelným intimním chováním muže k muži či ženy k ženě jsou mobilní a v různých kulturách na různých místech, někdy provokují homofobii, jindy ne. Plummer (2014, s. 127) uvádí za zakladatele termínu homofobie amerického psychologa George Weinberga, termín se poprvé objevil v roce 1972 v knize *Society and the Healthy Homosexual*. Weinberg (1972) definuje homofobii jako medicínskou fobii, jejíž podstata tkví v náboženském strachu z homosexuálů, a to převážně kvůli oslabení společenských hodnot týkajících se rodiny. Dle Hereka (2000, s. 251) byl tento termín kritizovaný a to zejména kvůli jeho implicitním předpokladům, že negativní postoje a chování proti homosexuálům vycházejí hlavně ze strachu a jsou chápány v rámci modelu nemoci. Jako alternativu navrhuje, aby se jev obvykle označovaný jako homofobie nazýval sexuálními předsudkem a byl jednoduše definován jako negativní postoj vůči jednotlivci na základě jeho sexuální orientace. Oproti tomu Plummer (2014, s. 128) definuje homofobii dle Shorter Oxford Dictionary jako strach nebo nenávisť homosexuálů

a homosexuality samotné. S tímto souvisí také vznik pojmu heterosexismus, jež zahrnuje názory, že jediným přijatelným erotickým vztahem je vztah mezi mužem a ženou. V rámci konceptu na téma homofobie, jež vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2013, s. 1), bývá homofobie často doprovázena dalšími problematickými oblastmi chování, a to šikanou a extremismem. Šikana, jejíž základ stojí na odlišné sexuální orientaci, bývá velmi často namířena na osoby, které ani homosexuální nejsou, ale pouze se vymaňují z určitých genderových stereotypů chování a vizáže. Dle rámcového konceptu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (MŠMT) se podle populační studie v USA s homofobně motivovanou šikanou setkala více heterosexuálních osob, než homosexuálních. Ženy a osoby s vyšším vzděláním mívají menší sklony k projevům homofobie. V obecném měřítku lze tvrdit, že tolerantnější k sexuálním menšinám jsou mladší věkové skupiny, výjimkou je však období dospívání, kdy mohou mít jedinci problémy a pochybnosti týkající se jejich vlastní sexuality a často jsou jejich obrannou reakcí právě homofobní projevy.

Násilné veřejné projevy homofobie, které se v poslední době objevují téměř ve všech zemích Východní Evropy se dle Renkina (2009, s. 21) stávají nebezpečným trendem. Během posledních několika let čelí tzv. Pride pochody homosexuálů násilným pravicovým útokům, hovoříme zde o státech, jako jsou například Polsko, Srbsko, Chorvatsko, Rumunsko, Lotyšsko a Rusko. Tyto útoky byly doprovázeny otevřeně homofobními projevy významných osobností. Renkin (2009, s. 22) cituje tehdejšího polského premiéra Kazimierza Marcinkiewicze, který v roce 2005 otevřeně tvrdil, že homosexualita je v rozporu s přírodou. Jiní polští politici šli ještě dále, například pravicová Liga polských rodin, doporučovala policejní obušky jako ideální nástroj, kterým ovládnout pochod za práva gayů a leseb. Tehdejší prezident Lech Kaczyński zakázal tyto pochody ve Varšavě v letech 2004 a 2005. Renkin (2009, s. 21) zprostředkovává názor, že homofobie je v postsocialistických zemích stopou historického spojení mezi nacionalismem a sexualitou. Projevy pravicové homofobie jsou vnímány jako odmítnutí morálního kolonialismu ze strany Západní Evropy, kde se lokalizuje v rámci dominance a podřízení se v současné době formování východoevropské kulturní politiky. Tím nám umožňuje pochopit, jak jsou homofobní postoje a činy zakotveny v konkrétních sociálních, ekonomických a politických situacích.

McCormack a Anderson (2014, In Plummer, 2014, s. 126) našli ve své práci důkaz o klesající hladině homofobie v případech, kde se dříve hojně objevovala, a to zejména v mužských institucích, na vysokých školách a ve sportovních týmech v USA a ve Velké Británii. Plummer (2014, s. 126) uvádí příklad anglofonní kultury, kde je v rámci homofobie vnímán zákaz intimního kontaktu muže s mužem na veřejných místech, avšak tento zákaz lze lehce opomenout v případě vítězství fotbalového týmu, kde se hráči vzájemně objímají před diváky.

Dle Poláškové (2009, s. 40) můžeme situaci v České republice, v oblasti předsudků na základě sexuální orientace, hodnotit převážně pozitivně. Jednou z příčin může být výhodnější postavení této minority ve společnosti, například oproti etnickým menšinám, a to z důvodu možnosti veřejně nepřiznat svou sexuální orientaci. Avšak upozorňuje na tzv. „podmínečnou toleranci“, což znamená, že homosexuálové jsou tolerováni do té míry, dokud se drží určitých hranic, které jim společnost připravuje. Těmito hranicemi rozumíme například tradiční vnímání manželství a rodiny, v jehož souvislosti jsou homosexuálové omezováni zákony a nemají právo vstupovat do manželství či zakládat rodinu.

Mezi nejvíce určující sociodemografické faktory v oblasti postojů k homosexuální komunitě patří věk, pohlaví, religiozita, vzdělání a velikost místa bydliště. Z toho dle Poláškové (2009, s. 41) vyplývá, že negativními postoji se budou častěji projevovat starší muži, nábožensky založení, s nižším vzděláním, kteří žijí na vesnici či v malých městech. Oproti tomu za nejtolerantnější část společnosti jsou považovány mladé ženy s vysokoškolským vzděláním, které žijí ve větších městech.

Zdá se být paradoxem, že společnost investuje tolik pozornosti a energie do homofobie, zatímco cílem je menšina mužů (stereotypně zženštilých) a žen, kteří se nezdají být pro nikoho zjevnou hrozbou.

Heterosexismus

Jednou z variant sexismu je heterosexismus. Pechová (2006) popisuje heterosexismus jako přístup, který, mnohdy nevědomky, staví heterosexualitu do postavení jediné přirozené a samozřejmé sexuální orientace. Jelikož je heterosexualita majoritní sexuální orientací, není divu, že bývá často brána automaticky, děje se tak i díky kulturním zvyklostem a faktu, že homosexualita byla dlouhá léta v mnoha kulturách tabuizována. Novák (2002, s. 40) upozorňuje, že příkladem heterosexismu mohou být výroky jako „lesbicky orientovaná

lékařka“ nebo „homosexuální sportovec“. Tato tvrzení nemusejí být autorem vědomě myšlená jakkoliv útočně, jsou však založena na předpokladu, že sportovci a lékaři běžně homosexuální nebývají.

Nelze však jednoznačně říci, která tvrzení mají mít heterosexistický ráz. Jako příklad můžeme uvést definici sex appealu z psychologického slovníku: „*Schopnost eroticky přitahovat osoby druhého pohlaví, mít erotický vliv.*“ (Hartl, 1994, s. 188) V případě této definice je opomíjen fakt, že jedinec může svým sex appealem eroticky přitahovat také osoby stejného pohlaví. Můžeme tedy hovořit o neúmyslném heterosexismu.

Takács (2011, s. 358) považuje v dnešní době termín homofobie za užitečný nástroj pro zvyšování povědomí o heterosexistickém a heteronormativním útlaku, namísto pouhého označení specifické fobie individuálně zaměřené proti homosexuálům. Heterosexismus a heteronormativita jsou zde používána jako synonyma, protože oba termíny odkazují na autoritativní výstavbu norem, jež mají privilegializovat heterosexuální sexualitu. Takács (2011, s. 359) vnímá heterosexismus jako kulturní ideologii, která má za cíl udržovat sexuální stigmata.

2.2.1 Homofobie ve školním prostředí

Smetáčková (2009, s. 20) pojednává o homofobii objevující se ve školním prostředí. Může se objevovat ve školních kolektivech stejně jako ve vztazích mezi učiteli a žáky, ale také v učitelských kolektivech. Jelikož jsou rámcové vzdělávací programy (RVP) postaveny na respektu vůči všem lidem, formální kurikula by homofobní předsudky a generové stereotypy neměly obsahovat. Na základě neformálního kurikula, představujícího prostředí v pedagogickém sboru, vztahy mezi žáky a učiteli, vztahy v třídních kolektivech a atmosféru školy, jsou v učebních materiálech zobrazovány genderové stereotypy. V českém školství bývá téma sexuality předmětem sexuální, občanské nebo rodinné výchovy, v ostatních vyučovacích předmětech se o tomto tématu nehovoří, dokonce se mu bývá mnohdy záměrně vyhýbáno (v RVP je toto téma v oblasti Člověk a zdraví). Dle Smetáčkové (2009, s. 21) je sexualita náročným tématem pro výuku, jelikož v naší kultuře bývá hovor o sexu a sexualitě často doprovázen studem, proto je důležité, aby k této oblasti pedagogové přistupovali profesionálně. Jestliže jsou žáci ve škole seznamováni s problematikou sexuality a dostávají o ní úplné informace, existuje zde předpoklad, že tito žáci budou mít menší tendence

k projevům homofobie. „*Nedostatek seriózních informací je podhoubím pro homofobní předsudky.*“ (Smetáčková, 2009, s. 21)

Podle rámcového konceptu MŠMT o homofobii (2013, s. 4) všeobecná specifická prevence homofobie spočívá zejména v předávání informací o sexuálních menšinách a výchově k toleranci ve školním období. Důležité je také sledování školních kolektivů se zaměřením na mezilidské vztahy a výskyt rizikového chování. Selektivní specifická prevence nastává v případě, pokud už je jasné, že je v kolektivu jedinec, který je součástí homosexuální minority a je ohrožován tímto jevem, nebo pokud se naopak ve skupině projevuje někdo negativními postoji k menšinové sexuální orientaci. Jestliže nastane některý z těchto případů, může pedagog zakročit sám nebo s pomocí školního metodika prevence či školního psychologa, avšak doporučuje se kontaktovat příslušné odborníky, kteří mohou realizovat některou z forem indikované prevence.

V roce 2003-2004 se v českém školství objevila publikace od nizozemského křesťanského psychologa Van den Aardwega s názvem *Terapie homosexuality – Rádce pro postižené a poradce*. Podle *Analýzy situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR* (2007, s. 40) ji několik škol zvažovalo zařadit do svého učebního plánu či knihovny přístupné studentům. Po upozornění nevládních organizací byla tato kniha ze škol stažena. Autor této publikace nahlíží na homosexualitu jako na psychickou nemoc a zprostředkovává návody na psychologické terapie, které by měly pomoci lidem postiženým homosexualitou, zbavit se jejich „nenormální“ sexuální orientace a přesvědčení. Van den Aardweg (2003, s. 19) srovnává homosexuály například s anorektiky a pedofily, které je třeba léčit. Homosexualita údajně vznikla na základě nedostatků a chyb ve výchově. „*Většina lidí se stále ještě domnívá, že homosexualita je v souvislosti se značným poklesem heterosexuálních zájmu abnormální, a to navzdory přetrvávajícímu bombardování propagandy o normalnosti ze strany ignorancích a moderních sociálních a politických ideologů, kteří ovládají média, politiku a větší část akademického světa. Jestliže společenská elita naší doby ztratila zdravý lidský rozum, neplatí to o širokých vrstvách obyčejných lidí.*“ (Van den Aardweg, 2003, s. 19)

2.2.2 Rozdílné postoje vůči gayům a lesbám

Ve většině průzkumů zabývajících se homosexualitou, se obecně o cílové skupině hovoří jako o homosexuálech či homosexuální komunitě/menšině. Tento pojem zahrnuje všechny

homosexuálně orientované jednotlivce bez uvádění jejich generových rozdílů. Herek (2000, s. 254) pojednává o tom, v čem se liší postoje heterosexuálů k lesbám a gayům. Vystává zde otázka, proč by se tyto postoje měly lišit a stejně tak, proč by neměly. Dle Hereka by do určité míry rozdílné být neměly, jelikož sexuální předsudky lze chápat především kvůli hodnocení homosexuálních lidí jako pseudo-etnické skupiny, bez ohledu na to, zda jsou tato hodnocení založena na politických nebo náboženských hodnotách. Například postoje zakořeněné v osobních náboženských hodnotách obvykle odrážejí morální úsudek o stejnopohlavních sexuálních vztazích a nelze očekávat, že by se výrazně lišily podle toho, zda jsou cílovou skupinou lesby nebo gayové.

Z výzkumu vyplynulo, že vnímání rozdílů mezi gayi a lesbami závisí z velké části na pohlavní tázaných heterosexuálních respondentů. Postoje heterosexuálních mužů vůči gayům jsou výrazně nepřátelštější než jejich postoje vůči lesbám. Zatímco v postojích heterosexuálních žen neexistují spolehlivé důkazy o tom, že by se měnily v závislosti na pohlaví homosexuálů. Na otázku, zda se respondenti cítí pohodlně v případě, že jsou kolem nich lesby a gayové, 29 % heterosexuálních žen odpovědělo, že se cítí velmi pohodlně, pokud jsou v jejich přítomnosti lesby. 46 % žen se cítí velmi pohodlně, v případě, že jsou v jejich přítomnosti gayové. 33 % mužských respondentů uvedlo, že se cítí velmi pohodlně v přítomnosti leseb a nejméně, 25 %, mužů se cítí pohodlně v přítomnosti gayů.

Podle dalšího výzkumu Hereka (2002, s. 60) heterosexuální ženy zastávají liberálnější postoje k homosexuálům i co se týče jejich zaměstnaneckých práv a jsou svolnější k rozšíření zrovnoprávnění, i když ne nutně k manželství stejnopohlavních párů. Také projevují méně negativní afektivní reakce v souvislosti se stereotypy týkajícími se homosexuální menšiny.

2.3 Homosexualita z historického hlediska

Vnímání pohlavní identity a sexuální orientace se měnilo v průběhu historických období. Chilaresou (2007, s. 9) označuje německého sociologa Magnuse Hirschfelda jako jednoho z prvních, který se zabýval lidskou sexualitou. Homosexualitu označoval za nemoc a snažil se o její odtrestnění. Homosexualita však tehdy měla jiné pojmenování. V roce 1860 němec Carl Heinrich Ulrichs nazval ne-heterosexuály jako další, třetí, pohlaví. Ulrichs homosexuály označoval jako „prostřední pohlaví“, tedy někoho mezi mužem a ženou a to fyzicky i psychicky.

20. století

Známé je zejména vyhlazování homosexuálů za druhé světové války společně s Židy a jinými menšinami v koncentračních táborech. Homosexuálové byli po příchodu do koncentračního tábora označováni růžovým trojúhelníkem.

Beňová (2007, s. 15) uvádí, že v období První republiky vycházel časopis s názvem „Hlas sexuální menšiny“ na který později navázal „Nový hlas“. I přesto v této době zůstávaly homosexuální aktivity trestnými, a to podle § 129 trestního zákoníku vydaného v roce 1852.

Chilaresou (2007, s. 10) popisuje první polovinu 20. století jako období, kdy byla homosexualita všeobecně vnímána jako nemoc. Dokonce cituje zpravodajskou stanici CBS, která v roce 1967 vydala zprávu o tom, že homosexualita je duševní onemocnění, které dosáhlo epidemiologických rozměrů. Navzdory tomu, v osmdesátých letech Americká psychiatrická asociace odstranila homosexualitu ze seznamu duševních poruch.

Za zlomový okamžik uznání gayů a leseb za menšinu v americké společnosti bývají považovány newyorské nepokoje. Putna (2011, s. 9) popisuje cílenou policejní razii v roce 1969 na newyorský bar Stonewall Inn, kde se měli scházet homosexuálové. Tato událost zapříčinila několik pouličních bitev homosexuálů s policisty a považuje se za první světové veřejné vystoupení gayů a leseb bojujících za svá práva. Martin Dubermann v roce 1993 publikoval knihu s názvem Stonewall, která popisuje všechny události před, během i po těchto nepokojích. V této souvislosti je 28. červen označován za svátek homosexuálů, jedná se o den, kdy se poprvé prováděly odboje, průvody a manifestace v New Yorku jako reakce na razii ve Stonewall.

Burton (2015) v časopise Psychology Today uvádí, že Světová zdravotnická organizace (WHO) odstranila homosexualitu z mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) v roce 1992. Vývoj stavu homosexuality v klasifikaci duševních poruch zdůrazňuje, že duševní poruchy mohou být sociálními pojmy, které se mění stejně tak, jako se mění společnost sama. Dnes je standardní v americké i evropské psychoterapii, že podporuje homosexuály, aby přijali svou sexuální orientaci.

Současnost

V současné době funguje několik sdružení, spolků a organizací, které se zaměřují na LGBT minoritu. Beňová (2007, s. 17) považuje za poměrně zlomové Sdružení organizací ho-

mosexuálních občanů. SOHO vzniklo v roce 1990 a od té doby zastřešuje mnoho dalších homosexuálních sdružení v České republice.

Moderní společnost můžeme klasifikovat jako období politické korektnosti, aktivismu v oblasti lidských práv, afirmativních akcí a tak dále. Na rozdíl od minulých dob, v současnosti je homosexualita více viditelná a představy o ní nebývají tolik konvenční a stereotypní.

2.3.1 Literatura, divadlo a film

Česká kultura, co se týče umělecké interpretace homosexuality, do velké míry následuje trendy evropské a americké kultury.

Literatura

Literární poznatky o citových i erotických vztazích osob stejného pohlaví jsou stejně tak staré jako samotné dějiny literatury. Putna (2011, s. 65) popisuje nejstarší literární dílo, Epos o Gilgamešovi, jako zároveň první písemnost, v níž se objevují známky homosexuálního vztahu. Odůvodňuje to silným přátelstvím dvou mužů, jež má v jejich životech nejvyšší hodnotu a představuje nejpevnější pouto. V jeho výkladu má Gilgamešův sen o příchodu „sekyry“, jež má představovat Enkidua, jasný sexuální podtext. *„Vzhled té sekery podivný byl. Uzřel jsem ji a zaradoval se velmi. Zamiloval jsem si ji, jako s ženou jsem se s ní laskal.“* (Epos o Gilgamešovi, In Putna, 2011, s. 66)

Divadlo a film

V současné době každoročně v listopadu v České republice probíhají filmové festivaly, které se zaměřují buď zcela, nebo alespoň částečně, na promítání filmů s LGBT tematikou. Mezi nejznámější patří festival Mezipatra. Festival probíhá v několika městech po České republice a v letech 2007 a 2008 se rozšířil i do Bratislavy na Slovensko. Hlavní programy probíhají v Praze a v Brně, jejich součástí bývá zpravidla promítání známých i méně známých filmů s LGBT tematikou, stejně tak se zde realizují i divadelní přestavení na toto téma. V dalších městech po ČR probíhají doprovodné akce jako například workshopy,

přednášky apod. Pořadatelé festivalu jsou občanská sdružení Mezipatra a STUD Brno³. V roce 2016 proběhne již 17. ročník tohoto filmového festivalu. Analýza situace LGBT menšiny v ČR (2007, s. 39) uvádí, že většinu návštěvníků tohoto festivalu tvoří heterosexuálové, tudíž má mimo jiné také informačně-vzdělávací a společensko-integrační funkci.

Dalším z českých filmových festivalů, který se nebrání projekci filmů s homosexuální tématikou, je Febiofest. Konkrétně se jedná o sekci s názvem Jiný břeh, která je každoročně věnována filmům zaměřujících se na LGBT problematiku.

Součástí festivalu dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět je projekce filmů s LGBT tématikou i vzdělávací projekty zaměřující se na homosexuální menšinu.

2.4 Legislativa vymezující práva homosexuálů

Právní postavení gayů a leseb se výrazně liší po celém světě. Zatímco některé země zlegalizovali manželství osob stejného pohlaví, mnoho dalších stále kriminalizuje pohlavní aktivity osob stejného pohlaví. Dle Hildebrandta (2015, s. 852) jsou homosexuální aktivity stále zakázány v 77 zemích světa.

Hildebrandt (2015, s. 858) uvádí, že mnoho zemí zdědilo zákaz homosexuality ze svých bývalých koloniálních mocností. Francie legalizovala homosexuální akty mezi dospělými již v roce 1791, ještě předtím, než si podmanila většinu ze svých kolonií. Ve Velké Británii byla mužská homosexualita dekriminalizována až v druhé polovině dvacátého století. Britské koloniální úřady ustanovily zákaz pohlavního styku mezi muži v nových koloniálních trestních kodexech bez zapojení místních obyvatel v tvorbě právních předpisů a bez ohledu na místní zvykové právo. Homosexualita je relativně otevřená v západních médiích, to je argumentem pro názor, že homosexualita je západním importem, který by měl být zažehnan. Nepochopení historických faktů, zákony uložené těmito koloniálními mocnostmi, jsou vnímány jako národní tradice, které musí být chráněny proti západním vlivům.

Na začátku 21. století se stala dekriminalizace sexuálních aktivit dospělých osob stejného pohlaví jednou z právních norem kultivovaných Evropskou unií, stejně tak Rady Evropy.

³ STUD Brno - nezávislá nestátní nezisková organizace sdružující LGBT komunitu

„Dne 18. prosince 2008 byla Valnému shromáždění OSN přednesena důrazná deklarace, kterou jménem Evropské unie vypracovaly Francie a Nizozemsko a k níž sponzorsky přispělo šedesát šest zemí ze všech oblastí. Deklarace požadovala celosvětovou dekriminální homosexualitu a odsoudila porušování lidských práv na základě sexuální orientace nebo pohlavní identity.“ (Agentura Evropské unie pro základní práva, 2009, s. 3)

Takács (2011, s. 356) vnímá stále existující problémové oblasti na poli právní emancipace gayů a leseb, včetně právního posouzení stejnopohlavních párů a jejich rodičovských práv. Agentura Evropské unie pro základní práva (2009, s. 12) popisuje uplatnění příslušníků LGBT komunity na trhu práce. Homosexuálové prý často bývají ve svých zaměstnáních vystaveni určitým projevům homofobie či diskriminace. Avšak považujeme tyto informace za těžko prokazatelné vzhledem k částečné neviditelnosti homosexuálně orientovaných pracovníků. Příslušníci této menšiny mnohdy necítí nutnost šířit ve svém profesním prostředí informaci o jejich sexuální orientaci, z toho důvodu je ovlivněna také míra zaznamatelnosti těchto nepřátelských projevů.

Česká republika se řadí mezi vyspělé státy, které ve svém legislativním systému považují homosexualitu za rovnoprávnou sexuální orientaci. Polášková (2009, s. 35) informuje, o vývoji legislativních ujednání v průběhu let u nás. V roce 1961 došlo ke zrušení trestních postihů za projevy homosexuálního chování. Koncem 80. let 20. století byl zrušen zákaz podávání si seznamovacích inzerátů, jež měly být určeny osobám stejného pohlaví. V roce 1990 byl z novely trestního zákona vypuštěn § 244, který se týkal věkové hranice pro souhlas k homosexuálnímu pohlavnímu styku, tato hranice byla srovnána na 15 let. Dle zákona o zaměstnanosti (č. 435/2004 Sb.) je v § 12 uvedeno, že zaměstnavatel nesmí při výběru zaměstnanců vyžadovat informace, které se týkají jejich sexuální orientace. Česká republika byla poslední zemí Evropské unie, která v roce 2009 schválila antidiskriminační zákon (č. 198/2009 Sb.), v § 2 tohoto zákona se diskriminací rozumí jednání, kdy je s osobou zacházeno méně příznivě, než by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to na základě etnického původu, rasy, národnosti, pohlaví, věku, zdravotního postavení, náboženského vyznání, víry, světového názoru nebo právě sexuální orientace.

Velkým krokem v občanskoprávním postavení homosexuálů se stalo v roce 2006 uznání zákona o registrovaném partnerství (Zákon č. 115/2006 Sb.). Tento zákon je u nás prvním legislativním dokumentem, který umožňuje formalizaci partnerských vztahů homosexuálů. Podle Poláškové (2009, s. 36) je však homosexuální komunitou tento zákon vnímán rozpo-

ruplně a působí spíše symbolicky než jako zákon, který by garantoval homosexuálním pá-
rům stejná práva, jako je tomu v případě heterosexuálního manželství. Dle Analýzy LGBT
menšin v ČR (2007, s. 22) při uzavření registrovaného partnerství nehraje roli otázka spo-
lečného majetku, stejně tak nemají stejnopohlavní partneři nárok na vdovský/vdovecký
důchod.

Jedním z nejvíce diskutovaných témat v této souvislosti jsou rodičovská práva. Zákon za-
kazuje osvojení dítěte registrovaným partnerem bez ohledu na jakékoliv okolnosti.
V zákonu o rodině (č. 94/1963 Sb.) je povolena adopce dítěte jednotlivci, a to bez ohledu
na jeho sexuální orientaci. Avšak pokud osoba vstoupí do registrovaného partnerství, toto
právo jí automaticky zaniká. Rada vlády ČR pro lidská práva (2007) a obhájci rodičov-
ských práv příslušníků homosexuální menšiny vnímají tento krok jako projev uzákoněné
diskriminace. Zastánci práv homosexuálů, ale také mnoho organizací, jako je například
Americká pediatriká akademie (2002) lobují za prosazení adopce dětí nebiologickému
rodiči ve stejnopohlavním partnerském soužití. Podle tohoto názoru zde dochází
k diskriminaci a zároveň k nepráví. A to zejména z důvodu, že pokud homosexuální pár
vychovává biologické dítě jednoho z nich a dojde například k úmrtí tohoto rodiče, jeho
partner/partnerka nemá žádné právo k tomu, aby mohl dítě následně vychovávat sám.
V tomto případě by o budoucnosti nezletilého dítěte měli rozhodovat nejbližší příbuzní,
kteří však nemusí zastávat pozitivní postoj k netradičnímu pojetí rodinného prostředí, jehož
součástí bylo dítě doposud. Polášková (2009, s. 38) uvádí, že v případě pěstounské péče
není registrované partnerství překážkou, ale může být povolena pouze individuálně. Další
překážkou v rodičovství osob stejného pohlaví (tentokrát zejména lesbických párů) je zá-
kon č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu, který neumožňuje umělé oplodnění ženám, které
nemají mužského partnera.

Z průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) z května roku 2015 vyplynulo,
že v otázce adopce dětí z institucionální péče homosexuálními páry existují rozpory
v názorech většinové společnosti. 44 % respondentů s povolením adopce souhlasí a 49 %
naopak nesouhlasí.

V současné době můžeme konstatovat, že možnosti rodičovství osob stejného pohlaví jsou
v České republice z právního hlediska velice omezeny. Přesto zde najdeme mnoho rodin,
ve kterých homosexuálové společně vychovávají děti, byť je jejich rodičem z právního
pohledu pouze jeden z nich.

Tabulka 1: Legalizace práv homosexuálů ve vybraných Evropských zemích

(Takács, 2011, s. 357; doplněno o aktuální údaje z různých zdrojů – viz seznam použitých zdrojů)

Stát	Stejnopohlavní manželství	Registrované partnerství	Adopce dětí
Belgie	2003	2000	2006
Česká republika		2006	
Dánsko	2012	1989	2009
Finsko	2017	2002	2009
Francie	2013	1999	2013
Island	2010	1996	2006
Maďarsko		2009	
Německo		2001	2004
Nizozemsko	2001	1998	2001
Norsko	2008	1993	2009
Portugalsko	2010		2016
Rakousko		2010	2016
Slovinsko		2005	2011
Spojené království	2015	2005	2002
Španělsko	2005		2005
Švédsko	2009	1994	2003
Švýcarsko		2004	

2.5 Problematika AIDS

Z výzkumu Státního zdravotního ústavu v Praze vyplývá, že roku 1986 byl v České republice evidovaný počet nakažených virem HIV číslem 26, z toho 1 onemocněním AIDS. V průběhu let tyto počty velmi rapidně stoupají a ke konci roku 2011 je počet HIV pozitivních vyčíslen na 1675 osob, z čehož 341 je nemocných AIDS. V rámci výsledků pohlaví je vždy přes 80 % mužů a méně než 20 % žen. Podle způsobu přenosu z výzkumu vyplynulo, že nejvyšší procento počtu nakažených virem HIV v České republice je právě z důvodu homosexuálního/bisexuálního styku – 59,2 %, následuje heterosexuální styk – 27,9 %, dále injekční uživatelé drog – 4,5 % a zbylá procenta jsou rozdělena mezi příjemce krve, přenosy z matky na dítě, či neobjasněné případy. Proto bývá HIV pozitivita či nemoc AIDS často společností zevšeobecňováno na tzv. „nemoc homosexuálů“, díky tomu přestává být tato nemoc ohrožující pouze lidské zdraví, ale také samotné postavení homosexuálů ve společnosti a zároveň přispívá k vytváření negativních předsudků. Janošová (2000, s. 75) uvádí, že příslušníci gay-minority protestují proti tomu, aby byli všichni homosexuálně orientovaní jedinci automaticky považováni za rizikovou skupinu pouze na základě své sexuální orientace bez ohledu na počet sexuálních partnerů či dodržování zásad bezpečného sexu.

2.5.1 Přenos viru HIV

Občanské sdružení Česká společnost pro AIDS pomoc se mimo jiné zaměřuje také na přenos viru HIV. K tomuto přenosu viru HIV, který je původcem onemocnění AIDS, dochází čtyřmi způsoby. Nejčastěji se dostává do lidského těla prostřednictvím krve, následně pak spermatem a preejakulátem, vaginálními sekrety a kontaminovanými injekčními stříkačkami a jehlami. Dochází k tomu nejčastěji pohlavním stykem, ať už heterosexuálním nebo homosexuálním, ale také půjčováním injekčních stříkaček nebo dalších předmětů, které mohou obsahovat stopy cizí krve jako například holící britvy nebo nesterilní tetovací jehly. Ojedinele také při krevní transfúzi nebo dědičně z matky na plod.

Virus HIV je obsažen i v tělních tekutinách jako jsou slzy, sliny nebo moč, nicméně nebyl doposud znám žádný případ přenosu viru tímto způsobem. Stejně tak nemohou být přenašeči komáři ani jiný hmyz.

Přenos sexuálním stykem

Česká společnost AIDS pomoc (2011) uvádí, že k přenosu viru může docházet při vaginálním i análním sexuálním styku, a to kvůli zranitelnosti sliznic pohlavního ústrojí, jelikož se zde mohou objevovat mikroskopické léze a záněty. Při sexuálním styku může docházet k drobným poraněním nebo oděrkám, díky kterým se zvyšuje možnost kontaktu spermatu nebo vaginálního sekretu s krví potencionálně nakažené osoby. Rektální sliznice je velmi náchylná k poranění, a proto je anální styk tím nerizikovějším, co se týče přenosu infekce. Při nechráněném vaginálním styku se nejvyšší riziko vyskytuje v období menstruace. Samotný orálně-genitální styk nebývá často původcem nemoci, pokud zde nedochází k žádnému poranění.

Přenos krevní cestou

Dříve docházelo k přenosu viru HIV při krevních transfuzích a darování orgánů. Dle Státního zdravotního ústavu je dnes toto riziko minimální, jelikož od roku 1987 jsou veškeré přijaté krevní vzorky pečlivě kontrolovány a testovány na přítomnost virů. Avšak existuje zde možnost, že pokud byl dárce nakažen v nedávné době, nemusí u něj být nákaza zjištělná. Proto je na svědomitosti a zvážení každého dárce, zda se choval v nedaleké době rizikově. Dále se do přenosu krví zařazuje nebezpečná manipulace s injekčními jehlami u uživatelů drog či sportovců, kteří užívají steroidy nitrožilně.

Přenos z matky na dítě

Do těla dítěte matky nakažené virem HIV se nákaza dostává prostřednictvím placenty nebo přímo při porodu. „*U HIV pozitivní matky existuje 20 až 30% riziko, že se její dítě infikuje (8 % při léčebné terapii).*“ (Česká společnost AIDS pomoc, 2011) Následně se uvádí jako rizikové kojení po porodu, z toho důvodu bývá matkám doporučována umělá výživa pro kojence.

2.6 Promiskuita v rámci homosexuální komunity

Za promiskuitní chování obecně považujeme vyhledávání partnerů za účelem sexuálního styku, a to bez dalšího zájmu o bližší citové poznání. Toto chování je považováno za promiskuitní bez ohledu na sexuální orientaci, jedná se tedy o akty mužů s ženami, mužů s muži, žen s ženami, ale také formy skupinového sexu. Otázkou však zůstává, jak vysoký musí být počet sexuálních partnerů, aby se to již dalo považovat za promiskuit-

ní chování. Z výzkumu filozofické fakulty Univerzity Palackého (2014) vyplynulo, že heterosexuální muži považují za ideální počet 8,15 sexuálních partnerek a heterosexuální ženy 6,78 partnerů. Homosexuální muži uvedli jako ideální počet 11 sexuálních partnerů a homosexuální ženy 9,22 sexuálních partnerek.

Pokud pomineme etický význam promiskuity, jedním z největších rizik je přenos pohlavně přenosných chorob. Z charakteru pohlavních chorob vyplývá, že jejich šíření napomáhá právě časté střídání pohlavních partnerů. Starší publikace věnující se promiskuitě se v mnoha bodech zdají být z logického hlediska aktuální i pro nynější dobu, dle Hegyie (1966, s. 18) lidé, jež svolují k pohlavnímu styku s příležitostným partnerem, rovněž žijí v promiskuitě.

Přestože jednou ze základních životních potřeb člověka je rozmnožování, s čímž samozřejmě souvisí sexuální potřeba, ani v tomto případě nerozlišujeme, zda se jedná o sexuální touhu heterosexuálního nebo homosexuálního charakteru. Promiskuita bývá často skloňována v souvislosti s homosexuálně orientovanými jedinci. Dle serveru pro gay komunitu 004.cz (2014) můžeme hledat příčinu v rozdílném navazování kontaktů mezi heterosexuály a homosexuály, ale také v etnologickém charakteru.

Nelze jednoznačně vymezit, jakým způsobem by se promiskuitnímu chování dalo zabránit. Nicméně jednou z cest je systematická výchova obyvatel, zejména dospívající mládeže, kterou je nutné vést k zásadám správného a bezpečného sexuálního života, a to vše nezávisle na sexuální orientaci vychovávané populace.

2.7 Homosexualita a náboženství

Veřejné mínění týkající se homosexuality se značně liší po celém světě. Zatímco například v Kanadě, Belgii a Nizozemsku je umožněno uzavírání manželství párům stejného pohlaví, ve většině afrických zemí je homosexualita i uzavírání těchto sňatků naprosto nemyslitelné. Důvodem, proč jsou v některých zemích udělovány velmi silné sankce a tresty za homosexuální chování, bývá mnohdy pojetí a výklad náboženství a kultury. Názor veřejnosti je důležitým faktorem při vývoji zákonů a politiky, pochopení zdrojů těchto postojů může osvětlit, proč mají některé národy politiku liberální a jiné homosexualitu považují za zločin. Otázkou je, zda určité předpojatosti plynoucí z náboženských textů mohou ovlivnit legislativu nebo se zde vliv náboženské sexuální etiky vytratil s nástupem moder-

nizace. Adamczyk a Pitt (2009, s. 339) na základě svých sociálních výzkumů tvrdí, že osobní náboženské přesvědčení a příslušnost jsou obvykle po celém světě vnímány jako mocné prediktory postojů k homosexualitě. Většina náboženství má tendenci kategorizovat chování spojené s homosexualitou jako nepřirozené, bezbožné, a nečisté. Na lidi vyznávající nějaký druh náboženství může být obecně nahlíženo jako na ty, jejichž postoje jsou nesouhlasné. Je ovšem nutné rozlišovat názory na homosexuální chování mezi jednotlivými směry náboženství, avšak často ani v jednom vybraném vyznání nelze přesně určit postoj, který by měl tento směr udávat. Například ve Spojených státech Amerických jsou vyznavači Judaismu a Protestantké víry vnímány jako nejliberálnější, po nich následují katolíci. Yuchtman-Yaar a Alkalay (2007, In Adamczyk a Pitt, 2009, s. 339) zjistili, že muslimové mají konzervativnější postoje k sexuální morálce než katolíci. Vzhledem k významu sexuální morálky v muslimských komunitách lze předpokládat, že muslimové zauímají více nesouhlasné postoje k homosexualitě než lidé jiných náboženských vyznání. Jak uvedl výzkum náboženských kontextů (Adamczyk, 2006), náboženská kultura národa může také formovat postoje. Lidé, kteří nejsou věřící, mohou být ovlivněni náboženskou kulturou, v níž žijí. Moore a Vanneman (2003, In Adamczyk a Pitt, 2009, s. 339) uvádějí, že lidé, kteří osobně nejsou vyznavači žádného náboženství, ale žijí v oblasti USA, která je velmi nábožensky založená, inklinují ke konzervativnějším postojům mezi pohlavími.

Podle Analýzy situace LGBT menšiny v ČR, kterou vytvořil Úřad vlády České republiky (2007, s. 14) žádají nábožensky založení homosexuálové o legislativní uzákonění možnosti uzavírání sňatků ve svých farnostech. Jelikož v České republice neexistuje možnost uzavírání manželství stejnopohlavním párům, naléhají alespoň na uzákonění možnosti vybrat si, zda bude jejich registrované partnerství uzavřeno úředním nebo církevním způsobem.

2.7.1 Islám

Podle Hendrickse (2010, s. 37) v Koránu vůbec nefigurují pojmy jako homosexualita, bisexualita či heterosexuality. Nicméně téma sexuality, sexuální přípustnosti a sexuálního zákazu se zde objevují. Toto pojednání je adresováno zejména heterosexuálnímu publiku a zabývá se heterosexuálním stykem. Je důležité si uvědomit, že to nemusí nutně znamenat odsouzení opačného sexuálního chování. V islámských zemích figurovaly v minulosti pokusy o zvýšení zájmu o téma homosexuality a upozornění na homoerotiku uvnitř muslimské komunity. Přesto je zde nedostatek literatury, která by se zaměřovala na homosexualitu

z teologického hlediska. Zájem o bádání v této oblasti vychází hlavně z žádostí homosexuálů o pomoc v hledání teologických odpovědí na to, jak sladit svou víru se svou sexualitou. Ortodoxní muslimové často používají verše z Koránu k odsuzování homosexuálů. Islám podporuje mír ve všech oblastech života, proto se mnoho homosexuálních muslimů snaží najít mír ve výkladu islámu, který však neobsahuje je samotné. To často vzbuzuje pocity odcizení od jejich komunit, odmítnutí Bohem a odcizení od přátel a rodin. Kecia Ali (2006, In Hendricks, 2010, s. 32) naráží na skutečnost, že zákaz manželství osob stejného pohlaví v islámu nevychází z koránu, nýbrž z právní konstrukce manželství.

Habib (2010, s. 282) uvádí, že v mnoha islámských státech je pohlavní styk osob stejného pohlaví dle zákona trestán trestem smrti, jedná se například o Saudskou Arábii, Írán, Mauritanii, Súdán a Jemen. To naznačuje, že v náboženském pojetí může být homosexualita interpretována jako zavržení hodná. Také Kugle (2010, s. 7) uvádí v předmluvě své knihy o Islámu a homosexualitě, že pro mnoho muslimů, kteří se potýkají s homosexualitou či transgender problematikou, je to pouze předmětem hříchu a kacířství nikoliv rozdílu mezi lidmi. Někteří muslimové často nemají jasnou představu o tom, co vlastně homosexualita znamená anebo jednoduše popírají, že v muslimských rodinách a komunitách mohou také existovat homosexuálové.

Dle Kugla (2010, s. 6) pochází původ mnoha muslimských náboženských tradic spíše z patriarchální kultury, nikoliv z koránu nebo proroka Mohameda. Patriarchát je ideologie založená na dominanci staršího heterosexuálního muže nad všemi ostatními, konkrétně nad ženami všech věkových kategorií, mladšími muži a také minoritou mužů, jež nepřijímají patriarchální role, které posilují mužskou moc. Korán i Prorok Mohamed v mnoha směrech patriarchát napadali i přesto, že patriarchát zde existoval dříve. Po Prorokově smrti muslimové vepsali patriarchální hodnoty hluboko do islámské kultury. Z tohoto důvodu muslimové v minulosti nebrali zřetel na problematiku sociální nerovnosti žen ve společnosti a neumožňovali důstojný způsob života gayům a lesbám v muslimských komunitách. Rápidní změny ve společnosti nastaly s příchodem pokroku a modernity. Nové vědecké poznatky v oblasti psychologie, sociologie a genetické biologie probudily hlasy dosud marginalizovaných skupin, jako jsou ženy, lesby, gayové nebo transgender muslimové. Yip (2003, s. 19) pojednává o rostoucím množství alternativních hlasů v muslimské komunitě, jež reprezentují otevřené a progresivní nediskriminující názory oproti projevům, které označují homosexualitu jako západní nemoc.

Hendricks (2010, s. 33) zdůrazňuje, že islám není homogenní víra. Ačkoliv základy islámu z Koránu zůstávají nezměněny, různé kultury a geografie ovlivnily rozdílné projevy a vnímání islámu. Dochází tedy k závěru, že v Koránu neexistuje vyjádření k odsuzování homosexuality, mnoho veršů v Koránu je s tímto v rozporu, zejména ty, co podporují myšlenku jednoty v lidské rozmanitosti.

V rozporu s Hendricksovými tvrzeními je velmi ostře Duran (1993, In Hildebrandt, 2015, s. 855), který popisuje dle tradice výrok Proroka Mohameda slovy: Žádný muž by neměl vidět intimní partie jiného muže, žádná žena by neměla vidět intimní partie jiné ženy a žádní dva muži by neměli spát pod jednou pokrývkou, stejně tak žádné dvě ženy by neměly spát pod jednou pokrývkou.

2.7.2 Křesťanství

Gunda (2013, s. 17) popisuje Bibli jako dominantní zdroj křesťanského náboženství a zároveň se dle něj stal příběh Sodomy synonymem k homosexuálnímu odsouzení. V Biblických textech můžeme poměrně jasně najít verše, které popisují homosexualitu jako ohavnost. „*Nesmíš obcovat s mužem jako se ženou, je to ohavnost.*“ (Leviticus⁴ 18:22), „*Kdokoli by obcoval s mužem jako se ženou, oba spáchali ohavnost. Musejí zemřít – jejich krev ať padne na ně.*“ (Leviticus 20:13) Dle Pearsona (2014, s. 24) byly jednotlivé verše Bible využívány na podporu etnocentrismu, rasismu a sexismu v průběhu tisíciletí. Je však důležité zmínit, že byly vždy prezentovány pouze polopravdy a úryvky, avšak Bibli je nutné vnímat celistvě. Kvůli pasážím, které bývají používány proti homosexualitě a křesťanům, kteří se snaží bránit nauku o usmíření mezi křesťanstvím a homosexualitou, bývají tito křesťané často obviňováni jinými z toho, že mají svou tzv. gay teologii. Pearson (2014, s. 38) uvádí, že někteří římskokatolíci mohou na homosexuály nahlížet jako na lidi s nevyléčitelnou poruchou, naopak mnozí protestantští fundamentalisté vnímají homosexuálně orientované lidi jako zvráceně nemocné, které je třeba vyléčit.

Renkin (2009, s. 26) nazývá gaye jako nové Židy. Vytváří souvislost mezi staršími tradicemi antisemitismu a nedávným homofobním výrokiem polského bisku-

⁴ Leviticus je třetí knihou Mojžišovou nebo-li třetí knihou Starého zákona, řadí se do Tóry.

pa Stanislawo Stefanka o Varšavské Equality Parade v roce 2004, který veřejnost varoval před homosexuály, kteří chtějí dobýt celý svět a vytvořit morální zkázu a úplné zničení rodiny.

Budeme-li selektivně vytahovat biblické verše a budovat teologii kolem nich, zřejmě to opravdu nepřinese čest a slávu Boha všemohoucího. To, co se děje, je prosazování osobní, politické nebo sociální agendy, jež nevystihuje podstatu božského Písma.

Coming out v křesťanském prostředí

Pearson (2014, s. 5) pojednává o coming outu v prostředí křesťanství. Jak již bylo avizováno, coming out v překladu znamená odhalení své sexuální orientace či pohlavní identity ostatním. Těmi ostatními by měli být v první řadě blízcí přátelé a rodina. Důležité je smíření se se sebou jako s gayem, lesbou nebo transgenderem. Pearson (2014, s. 6) dále popisuje jakýsi návod, jak se smířit nejprve sám se sebou, než homosexuálně orientovaný jedinec vyjde tzv. „s barvou ven“. Toto smíření se zahrnuje dle Pearsona (2014, s. 6) čtyři stádia:

1. Uvědomění si toho, kým jsi jako LGBT člověk.
2. Pochopení toho, kým tě Bůh stvořil jako LGBT člověka.
3. Přijetí toho, kým jsi jako LGBT člověk.
4. Milování a oslavování toho, kým jsi jako LGBT člověk.

Vzdělání je zde klíčem, jelikož se člověk musí naučit něco o sobě, ale také o ostatních, kteří jsou jako on. Avšak nemusí dojít k přiznání se Bohu, jelikož ten už člověka zná. Jak vyplývá z Pearsonova pojetí žalmu 139, verš 13: „*Tys to byl, kdo utvořil mé ledví, v životě mé matky jsi mě utkal.*“

2.7.3 Judaismus

Freedman (1998, s. 90) popisuje západní chápání Židů, které je velmi rozmanité, stejně jako ukazuje samotný vývoj židovské identity. Od biblických dob v pozici národní marginality, pronásledování za provozování zastaváren a lichvářství (od nichž si údajně neváhala půjčovat ani vláda), v 19. století následovalo prohlašování etnologů židovské rasy jako podřadné, jejíž členové by měli být deportováni nebo dokonce vyhubeni. Freedman (1998, s. 91) dále polemizuje nad otázkou, proč jsou Židé považováni za rasu, když vypa-

dají odlišně od sebe navzájem a pokud je národ definován sdíleným jazykem a kulturou, jak mohou tito lidé, kteří mluví mnoha jazyky patřit do jedné.

Gordis (1983, s. 390) zmiňuje právní statě Tóry, kde je homosexualita zakázána a považována za hrdelní zločin (Leviticus 18:22 a 20:13). V praxi také hrají velkou roli dva biblické incidenty: Lot a obyvatelé Sodomy (Genesis 19) a Benjamínská Gibea (Soudců 19). Tyto dvě epizody zdůrazňují ohavný hřích stojící na porušování starověkého způsobu pohostinnosti cizích lidí. Netýkají se primárně homosexuality, ale oba příběhy podle Gordise ujasňují, že homosexuální aktivity byly považovány za trestný čin.

2.7.4 Buddhismus

Stejnopohlavní náklonnost a přátelství měla prominentní místo v buddhistických kulturách od počátku buddhismu v Indii, a to prostřednictvím šíření se z východní, střední i jihovýchodní Asie. Greenberg (2008, s. 302) představuje homosexualitu v buddhismu jako bezproblémovou. V buddhismu se nenahlíží pozitivně na sexuální touhy a chování, avšak homosexualita se zde neposuzuje jako lepší či horší než heterosexualita. Obecně je zde sexuální touha vnímána jako destruktivní jed a doporučuje se žít život v tradičním buddhistickém postoji jako mnich nebo jeptiška, kteří žijí v souladu s pravidly, které zakazují jakoukoliv formu sexuální aktivity, včetně masturbace. Numrich (2009, s. 68) popisuje dva druhy štěstí stoupců buddhismu. Je to štěstí rodinného života a klášterní život. Přičemž by mělo být upřednostňováno štěstí klášterního života. Tradičním smyslem buddhistického učení je život v celibátu, avšak pro ty, kteří nedokážou žít v celibátu, je přípustné manželství a rodinný život. Toto pojednání zestručňuje Wilson (2012, s. 32). Buddhismus byl z větší části neutrální v otázce homosexuality. Základní diskuzí nebyla homosexualita vs. heterosexualita, ale obecně sexualita vs. celibát. Skutečnost, že byl buddhismus v podstatě neutrální v těchto ohledech, neznamená, že kultury, ve kterých vznikl a vzkvétal, byly vždy neutrální také. Některé z nich byly v určité době tolerantní ke vztahům osob stejného pohlaví, jiné ne. Protože se základní neutralita buddhistické tradice přizpůsobila konkrétním sociokulturním normám, můžeme v celé buddhistické historii najít širokou škálu názorů na homosexuální aktivity, od odsuzování až po chválu.

Sri Lanský teolog De Silva poukazuje na Vinajské⁵ texty, kde bývá zmíněna osoba zvaná „paṇḍaka“, jež má představovat osobu plnou vášně a touhy po sexu. Vinaja rovněž stanoví, že „paṇḍaka“ nesmí být vysvěcena a v případě, že se tak stane, musí být vyloučena z klášterní komunity. Toto slovo bývá překládáno jako hermafrodit nebo eunuch, obecně má představovat muže, který postrádá konvenční kvality mužství, jako je například impotence. Zwilling (1992, In Cabezon, 1992, s. 204) navrhl, že paṇḍaka může jednoduše znamenat homosexuál. Avšak vzhledem k tomu, že Buddha měl hluboké pochopení pro lidskou povahu a byl pozoruhodně prostý předsudků, není zde důkaz o tom, že homosexuálové jsou prostopášnější nebo mají větší potíže se zachováním celibátu než heterosexuálové. Proto se zdá být nepravděpodobné, že by Buddha chtěl homosexuály vyloučit z klášterního života. Termín paṇḍaka tedy s největší pravděpodobností neodkazuje na homosexuály obecně, ale spíše na zženštilé a promiskuitní homosexuály.

Podle Greenberga (2008, s. 304) buddhismus prakticky zmizel z Indie v jedenáctém století našeho letopočtu, poté se rozšířil do Číny, Japonska, Tibetu, Nepálu a dalších oblastí jižní a jihovýchodní Asie. Toto učení je považováno za velmi adaptabilní a tak schopné pojmout ne-Indické kulturní tradice, včetně neutrálního nebo pozitivního postoje ke stejnopohlavní sexualitě. Japonsko má dlouhou literární tradici povznášející stejnopohlavní lásku mezi muži, zejména mezi staršími a mladšími samuraji. Existuje zde názor, že mužská láska byla přivedena do Japonska čínským zakladatelem Japonské tantrické buddhistické školy Shingon.

2.7.5 Hinduismus

Mapování kulturní historie homosexuality v hinduistickém kontextu je obtížné, neboť odkazy na stejnopohlavní aktivity a lásku jsou velmi vzácné. Podle Greenberga (2008, s. 307) je z textů Brahmány zřejmé odsuzování homosexuálních aktivit. Manuův zákoník představuje právní předpisy a životní rady, kterými se mají hinduisté řídit ve svém životě. V tomto zákoníku jsou zmíněny pokuty a rituály, které mají odčinit chování spojené s homosexuální aktivitou. Například pokud žena (panna) ručně proniká do jiné ženy (panny), je pokutována

⁵ Vinaja – kázeňská pravidla pro buddhistickou klášterní komunitu

a musí přijmout bičování, v některých případech jsou těmto ženám oholeny vlasy, uříznuty dva prsty nebo jsou voděny na oslu po městě. Hlavním důvodem těchto trestů je ochrana panenství mladých žen kvůli pozdějším sňatkům. V roce 1860 bylo v indickém zákonu zavedeno ustanovení, kde byl podle § 377 IPC (Indický trestní zákon) styk proti řádu přírody s jakýmkoliv mužem, ženou nebo zvířetem potrestán odnětím svobody na celý život. V současnosti v Indii působí organizace s názvem Gay a lesbická Vaishnava asociace (GALVA), která poskytuje internetovou a náboženskou podporu homosexuálním osobám, které se identifikují jako hinduisté.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Výzkumným tématem jsou postoje studentů k homosexuální komunitě. Cílem empirické části je zjistit, zda a do jaké míry ovlivňuje pohlaví, současná úroveň studia a náboženské vyznání studentů postoje k homosexuální komunitě.

3.1 Výzkumný problém

Výzkumný problém předkládané diplomové práce zní: *Jaké postoje zaujímají studenti Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studenti zlínských středních škol k homosexuální komunitě?* Jedná se o výzkumný problém popisný, který je dále rozdělen do postojové roviny.

3.2 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky zkoumají postoje studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studentů zlínských středních škol ze tří hledisek – pohlaví respondentů, náboženské přesvědčení a současná úroveň studia. Zároveň se jednotlivé výzkumné otázky orientují na tři kategorie, jedná se o pocit z kontaktu s příslušníky homosexuální minority, uplatňování stereotypních názorů a legislativní zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

1. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při kontaktu s příslušníky homosexuální minority vzhledem k jejich pohlaví?
2. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při kontaktu s příslušníky homosexuální minority vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení?
3. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při kontaktu s příslušníky homosexuální minority vzhledem k jejich současné úrovni studia?
4. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority vzhledem k jejich pohlaví?

5. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení?
6. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority vzhledem k jejich současné úrovni studia?
7. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority vzhledem k jejich pohlaví?
8. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení?
9. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority vzhledem k jejich současné úrovni studia?

3.3 Formulace hypotéz

1. **Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při kontaktu s příslušníky homosexuální minority vzhledem k jejich pohlaví?**

H_0 : Mezi muži a ženami neexistuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

H_A : Mezi muži a ženami existuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

2. **Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při kontaktu s příslušníky homosexuální minority vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení?**

H_0 : Mezi věřícími studenty a ateisty neexistuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

H_A: Mezi věřícími studenty a ateisty existuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

3. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při kontaktu s příslušníky homosexuální minority vzhledem k jejich současné úrovni studia?

H₀: Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol neexistuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

H_A: Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol existuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

4. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority vzhledem k jejich pohlaví?

H₀: Mezi muži a ženami neexistuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

H_A: Mezi muži a ženami existuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

5. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení?

H₀: Mezi věřícími studenty a ateisty neexistuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

H_A: Mezi věřícími studenty a ateisty existuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

6. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority vzhledem k jejich současné úrovni studia?

H₀: Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol neexistuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

H_A: Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol existuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

7. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority vzhledem k jejich pohlaví?

H₀: Mezi muži a ženami neexistuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

H_A: Mezi muži a ženami existuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

8. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení?

H₀: Mezi věřícími studenty a ateisty neexistuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

H_A: Mezi věřícími studenty a ateisty existuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

9. Jsou významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority vzhledem k jejich současné úrovni studia?

H₀: Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol neexistuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

H_A: Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol existuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

3.4 Pojetí výzkumu

Pro realizaci tohoto výzkumu jsme zvolili kvantitativní metodu výzkumu. Jelikož chceme zjistit rozdíly a popsat postoje studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studentů zlínských středních škol k homosexuální komunitě, jedná se tedy o deskriptivní druh výzkumného problému.

3.5 Výzkumný soubor

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy ve svém rejstříku škol a školských zařízení uvádí, že ve Zlíně je aktuálně jedenáct středních škol různých zaměření. Počty studentů jsou uvedeny v tabulce č. 2. Zdrojem jsou vždy nejaktuálnější výroční zprávy jednotlivých škol. Za Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně jsou přesné počty studentů převzaty ze sdružených informací matrik studentů a jsou uvedeny v tabulce č. 3.

3.5.1 Základní soubor

Základní soubor tvoří studenti Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studenti zlínských středních škol. Základní soubor je členěn do kategorií dle pohlaví, náboženského přesvědčení a současné úrovně studia studentů.

3.5.2 Výběrový soubor a způsob výběru

Respondenti byli vybráni náhodným způsobem výběru, a to losováním konkrétních studijních oborů z otevřených studijních oborů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a losováním konkrétních středních škol ve Zlíně. Výsledný výběrový soubor se tedy skládá ze studentů Střední průmyslové školy Zlín, kde si ředitel školy převzal 170 nevyplněných dotazníků, z tohoto počtu byla návratnost 167 vyplněných dotazníků. Následně se výzkumu zúčastnilo pět tříd Střední zdravotnické školy ve Zlíně, kde mi zástupkyně ředitele školy zprostředkovala vstup do výuky v těchto třídách, vybráno bylo 109 vyplněných dotazníků. Za Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně se výzkumu zúčastnilo 173 studentů oboru Hospodářská politika a správa v prezenční formě bakalářského studia a 58 studentů téhož oboru v navazující formě studia.

Tabulka 2: Počet studentů zlínských středních škol

Střední průmyslová škola Zlín	853
Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť	460
Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Zlín	688
Obchodní akademie Tomáše Bati a Vyšší odborná škola ekonomická Zlín	433
Střední škola pedagogická a sociální Zlín, s.r.o.	156

Střední škola hotelová Zlín, s.r.o.	66
Střední škola gastronomie a obchodu Zlín	240
Střední škola obchodně technická s.r.o.	370
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Zlín	238
Střední průmyslová škola polytechnická – Centrum odborné přípravy Zlín	595
Střední škola filmová, multimediální a počítačových technologií, s.r.o.	85
Celkem	4184

Tabulka 3: Počet studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (31. 10. 2015)

Studijní program	Bakalářské	Navazující
Fakulta technologická		
Chemie a technologie materiálů	235	70
Chemie a technologie potravin	340	98
Procesní inženýrství	263	84
Fakulta managementu a ekonomiky		
Hospodářská politika a správa	308	143
Ekonomika a management	582	215
Systémové inženýrství a informatika	68	98
Fakulta multimediálních komunikací		
Mediální a komunikační studia	177	99
Výtvarná umění	281	104
Teorie a praxe audiovizuální tvorby	129	57
Fakulta aplikované informatiky		
Inženýrská informatika	571	239

Fakulta humanitních studií		
Ošetrovatelství	177	0
Porodní asistence	75	0
Zdravotně sociální péče	66	0
Filologie	424	0
Specializace v pedagogice	266	25
Pedagogika	0	84
Fakulta logistiky a krizového řízení		
Ochrana obyvatelstva	186	0
Procesní inženýrství	186	0
Bezpečnost společnosti	111	0
Celkem	4445	1316

3.6 Výzkumná technika

Cílem je zjistit, zda existují rozdíly v postojích studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studentů zlínských středních škol k homosexuální komunitě. Zda se tyto postoje mění v závislosti na současné úrovni studia, pohlaví a náboženském přesvědčení studentů. Pro tyto účely bylo za výzkumnou techniku zvoleno dotazníkové šetření. Dotazník je tvořen na základě Likertovy škály. Jeho součástí je 23 výroků, jež mají zmapovat postoje studentů k homosexuální menšině. S výroky je možno zcela souhlasit, souhlasit, nevědět, nesouhlasit a zcela nesouhlasit. Respondenti mají u každého výroku vždy jen jednu možnost odpovědi. Dotazník je doplněn o demografické údaje jako jsou pohlaví, současný typ studia a náboženské přesvědčení.

4 REALIZACE VÝZKUMU A ZPRACOVÁNÍ DAT

Výzkum byl zrealizován v měsíci únoru roku 2016, dotazovanými respondenty byli vybraní studenti dvou středních škol ve Zlíně a studenti Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Získaná data z dotazníkového šetření byla vyhodnocena popisnou statistikou (tabulky, grafy) a zpracována prostřednictvím kancelářského programu Microsoft Excel, který je součástí balíku Microsoft Office. Tabulky obsahují absolutní a relativní četnosti získaných dat. Jednotlivé otázky jsou doplněny o komentář opisující výsledky. Pro možné potvrzení stanovených hypotéz ve výzkumu byl použit U-Test Manna a Whitneyho se stanovenou hladinou významnosti 0,05. Tento neparametrický test nám pomohl rozhodnout, zda mají dva zvolené výběry stejné rozdělení četností. Jednotlivé odpovědi respondentů byly pro vyhodnocení zaznamenány číselně a to následujícím způsobem: zcela souhlasím (1), souhlasím (2), nevím (3), nesouhlasím (4), zcela nesouhlasím (5). Z těchto hodnot byla u každého respondenta vypočítána průměrná hodnota jeho odpovědí ve stanovených kategoriích.

4.1 Zprostředkování sesbíraných dat

Demografické údaje

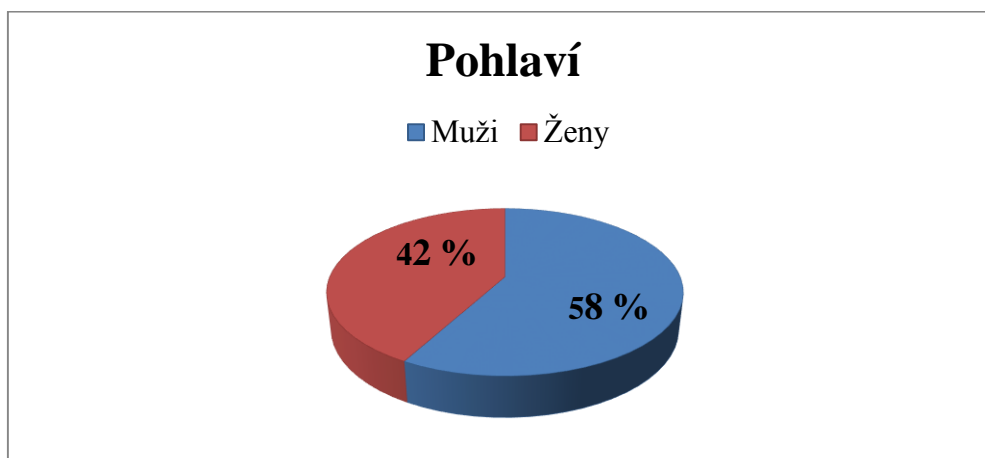
Pohlaví

První otázka dotazníku zjišťuje rozložení výzkumného vzorku z hlediska pohlaví. Z výsledků vyplynulo, že z celkového počtu 507 respondentů je ve výzkumném vzorku zastoupeno 58 % mužů a 42 % žen. Viz tabulku č. 4, graf č. 1.

Tabulka 4: Pohlaví respondentů

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Muži	293	58 %
Ženy	214	42 %
Celkem	507	100 %

Graf 1: Pohlaví respondentů

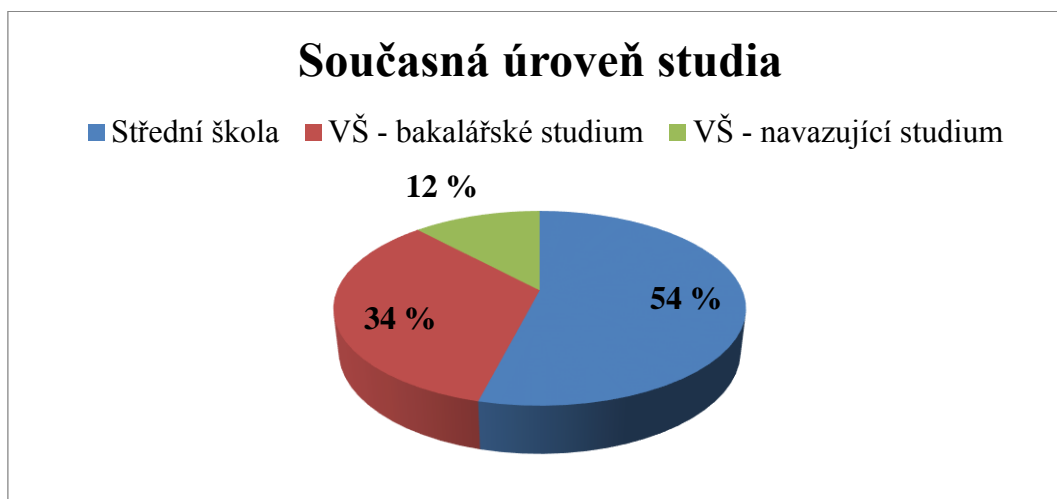
Současná úroveň studia

Druhá demografická otázka dotazníku zjišťuje současnou úroveň studia respondentů. Z výsledků vyplynulo, že z celkového počtu 507 respondentů je ve výzkumném vzorku zastoupeno 54 % studentů středních škol, 34 % studentů vysoké školy bakalářského studia a 12 % studentů vysoké školy navazujícího studia. Viz tabulku č. 5, graf č. 2.

Tabulka 5: Současná úroveň studia respondentů

Současná úroveň studia	Absolutní četnost	Relativní četnost
Střední škola	276	54 %
VŠ – bakalářské studium	173	34 %
VŠ – navazující studium	58	12 %
Celkem	507	100 %

Graf 2: Současná úroveň studia respondentů

Náboženské přesvědčení

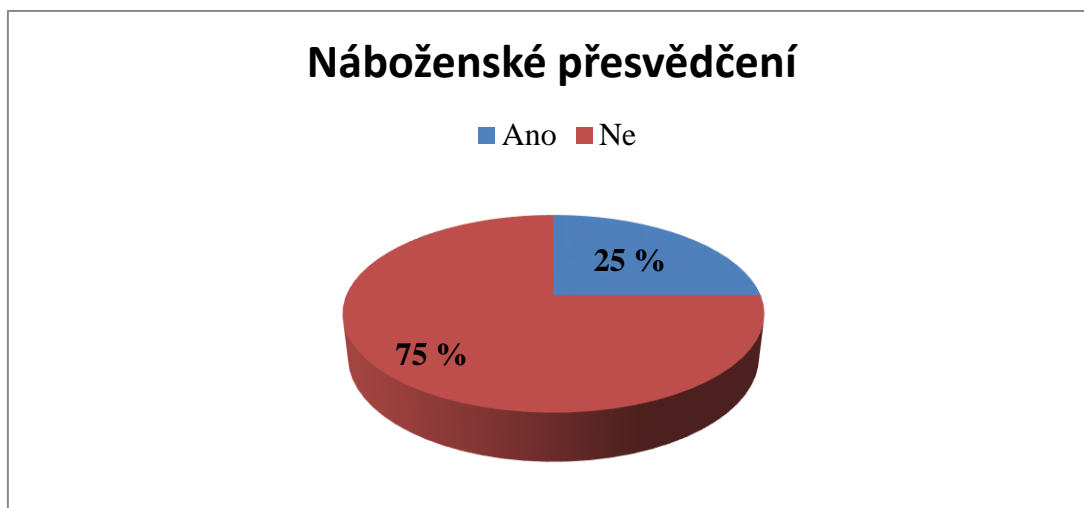
Znění otázky: Vyznáváte některé náboženství?

Z celkového počtu 507 respondentů se 25 % z nich vyjádřilo, že vyznávají některé z náboženství, 75 % respondentů se považuje za ateisty. Viz tabulku č. 6, graf č. 3.

Tabulka 6: Náboženské přesvědčení respondentů

Náboženství	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	128	25 %
Ne	378	75 %
Celkem	507	100 %

Graf 3: Náboženské přesvědčení respondentů

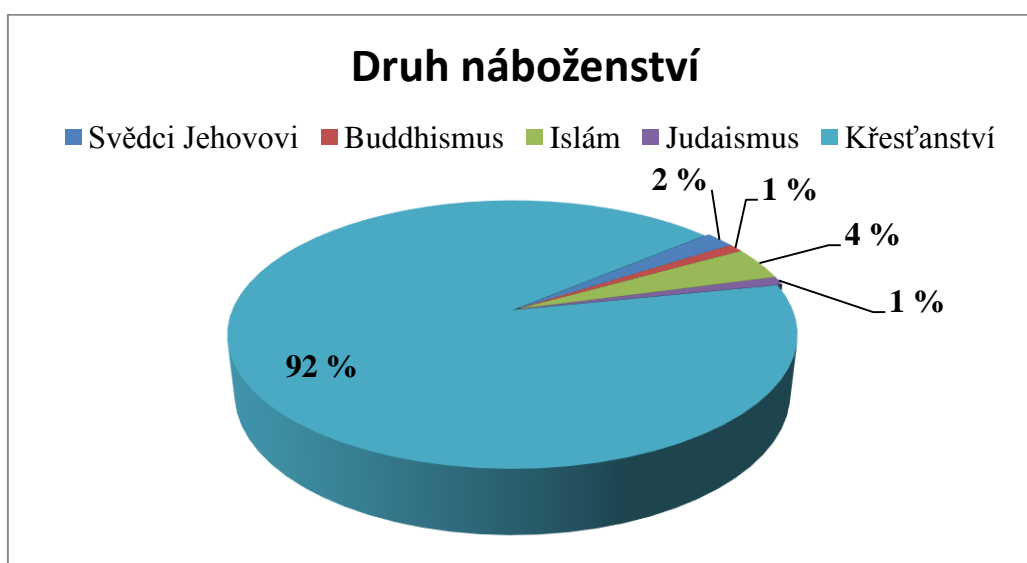
Znění podotázky: Pokud ano a chcete-li, uveďte které.

V případě, že na předchozí otázku respondenti odpověděli kladně, a sice že vyznávají některé náboženství, měli možnost v doplňující podotázce uvést druh náboženského směru. Z celkového počtu uvedených odpovědí 2 % respondentů uvedla, že se řadí mezi Svědky Jehovovi, 1 % uvedlo buddhismus, 4 % islám, 1 % judaismus a největší část, tedy 93 % respondentů, uvedlo, že jsou křesťané. Viz tabulku č. 7, graf č. 4.

Tabulka 7: Druh náboženství

Druh náboženství	Absolutní četnost	Relativní četnost
Svědci Jehovovi	2	2 %
Buddhismus	1	1 %
Islám	4	4 %
Judaismus	1	1 %
Křesťanství	100	93 %
Celkem	108	100 %

Graf 4: Druh náboženství

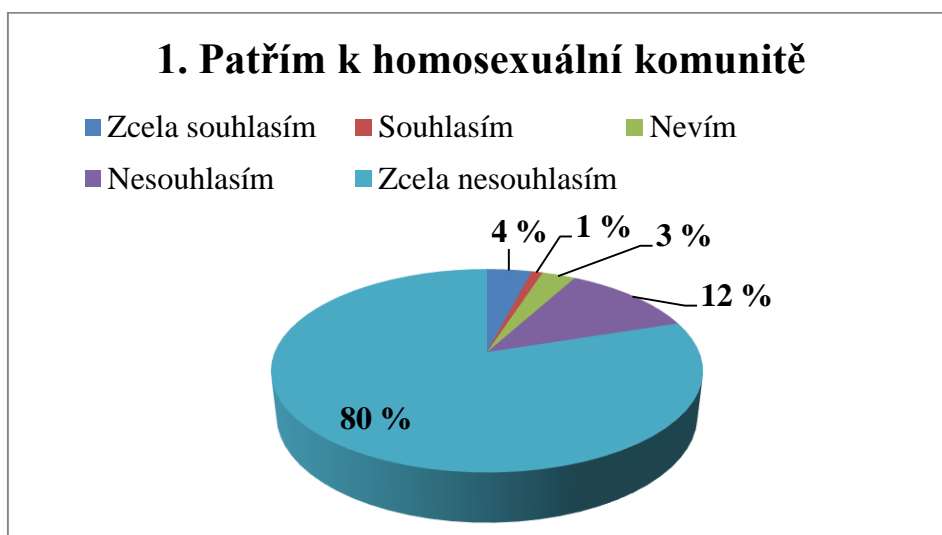
Výrok č. 1: Patřím k homosexuální menšině.

Cílem prvního výroku v dotazníku bylo zjištění, kolik procent z dotazovaných respondentů je schopno anonymně vyjádřit svoji příslušnost k homosexuální menšině. Z celkového počtu 507 respondentů 4 % z nich uvedla, že s výrokem zcela souhlasí, tedy že se považují za homosexuály, 1 % respondentů souhlasí, 3 % respondentů neví, 12 % nesouhlasí a 80 % zcela nesouhlasí s tímto výrokem, považují se tedy za jasně heterosexuální. Viz tabulku č. 8, graf č. 5.

Tabulka 8: Výrok č. 1

1. Patřím k homosexuální menšině.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	20	4 %
Souhlasím	5	1 %
Nevím	17	3 %
Nesouhlasím	59	12 %
Zcela nesouhlasím	406	80 %
Celkem	507	100 %

Graf 5: Výrok č. 1

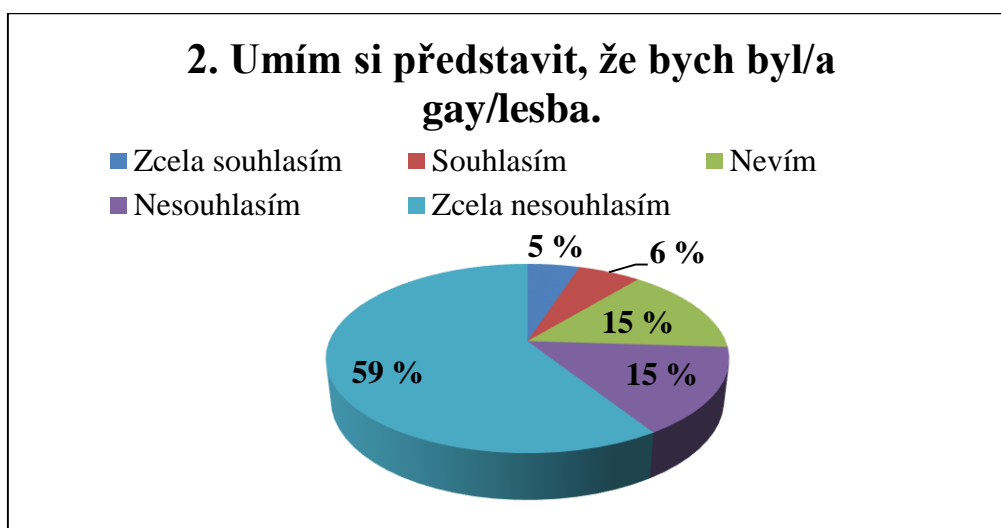
Výrok č. 2: Umím si představit, že bych byl/a gay/lesba.

Druhý výrok zjišťuje, zda si respondenti dokážou představit, že by byli homosexuály. Nejméně respondentů, tedy 5 %, zcela souhlasí, 6 % respondentů souhlasí. 15 % respondentů si tuto skutečnost nedokáže představit a odpovědělo, že neví. Stejný počet respondentů (15 %) s výrokem nesouhlasí a nejvíce respondentů nesouhlasí zcela (59 %). Viz tabulku č. 9, graf č. 6.

Tabulka 9: Výrok č. 2

2. Umím si představit, že bych byl/a gay/lesba.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	24	5 %
Souhlasím	30	6 %
Nevím	77	15 %
Nesouhlasím	77	15 %
Zcela nesouhlasím	299	59 %
Celkem	507	100 %

Graf 6: Výrok č. 2

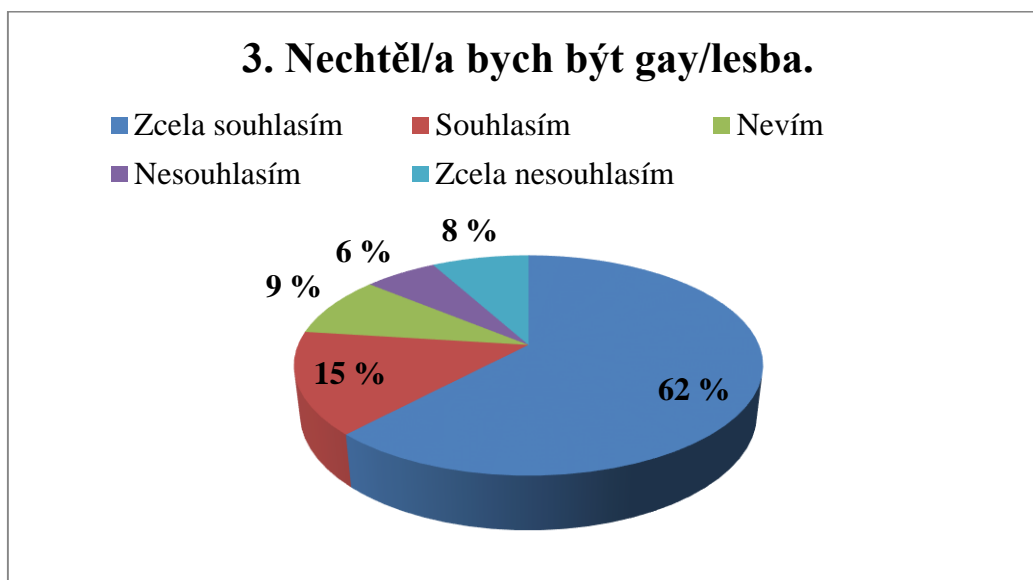
Výrok č. 3: Nechtěl/a bych být gay/lesba.

Z výsledků týkajících se výroku číslo 3: „Nechtěl/a bych být gay/lesba“ je jasné, že 62 % respondentů s výrokem zcela souhlasí. 15 % souhlasí, 9 % neví a 6 % nesouhlasí. Zajímavé procento vychází z odpovědi „zcela nesouhlasím“, kterou zvolilo 8 % respondentů. Viz tabulku č. 10, graf č. 7.

Tabulka 10: Výrok č. 3

3. Nechtěl/a bych být gay/lesba.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	316	62 %
Souhlasím	76	15 %
Nevím	46	9 %
Nesouhlasím	30	6 %
Zcela nesouhlasím	39	8 %
Celkem	507	100 %

Graf 7: Výrok č. 3

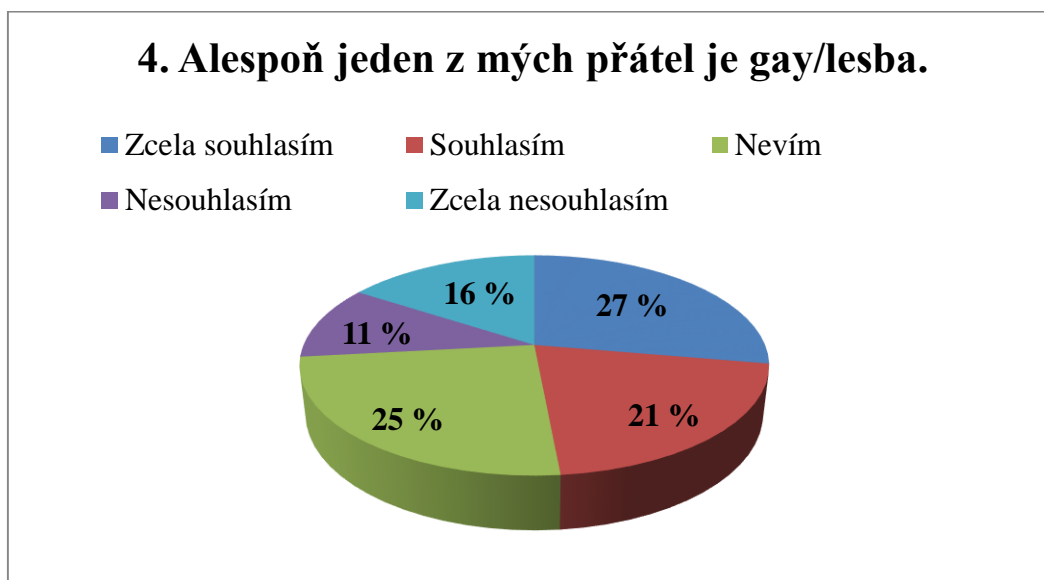
Výrok č. 4: Alespoň jeden z mých přátel je gay/lesba.

V odpovědích týkajících se výroku č. 4 zjišťujícího, zda mají respondenti mezi svými přáteli homosexuály, nejsou velké rozdíly. Nejvíce studentů s výrokem zcela souhlasí, a to v 28 %. 21 % studentů souhlasí. 25 % studentů si této skutečnosti není vědomo a zvolili možnost „nevím“. 11 % studentů s výrokem nesouhlasí a 16 % studentů uvedlo, že žádný z jejich přátel není gay nebo lesba. Viz tabulku č. 11, graf č. 8.

Tabulka 11: Výrok č. 4

4. Alespoň jeden z mých přátel je gay/lesba.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	142	28 %
Souhlasím	105	21 %
Nevím	126	25 %
Nesouhlasím	54	11 %
Zcela nesouhlasím	80	16 %
Celkem	507	100 %

Graf 8: Výrok č. 4

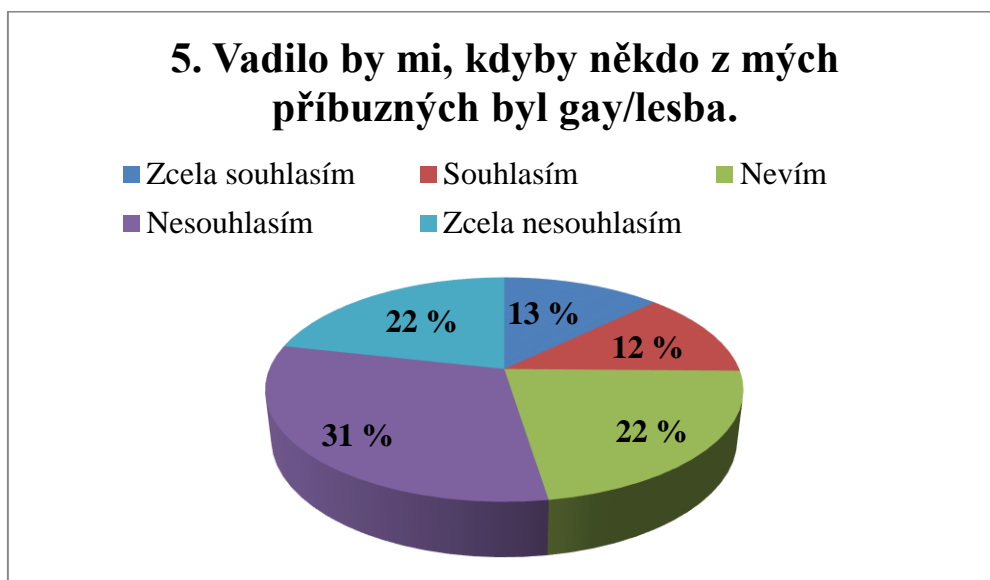
Výrok č. 5: Vadilo by mi, kdyby někdo z mých příbuzných byl gay/lesba.

Výrok č. 5 je zaměřen na míru akceptace případných homosexuálů mezi příbuzenstvem respondentů. 13 % z nich uvedlo, že by jim zcela vadilo, kdyby někdo z jejich příbuzných byl gayem nebo lesbou. Velmi podobné množství (12 %) s výrokem taktéž souhlasí. 22 % respondentů ve chvíli vyplňování dotazníků nevědělo, jak by tu toto případně nastalou situaci vnímalo. 31 % respondentů s výrokem nesouhlasí, a tudíž by jim nevadilo, kdyby někdo z jejich příbuzných byl homosexuálem. Zbylí respondenti (21 %) s výrokem zcela nesouhlasí. Viz tabulku č. 12, graf č. 9.

Tabulka 12: Výrok č. 5

5. Vadilo by mi, kdyby někdo z mých příbuzných byl gay/lesba.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	65	13 %
Souhlasím	63	12 %
Nevím	113	22 %
Nesouhlasím	157	31 %
Zcela nesouhlasím	109	21 %
Celkem	507	100 %

Graf 9: Výrok č. 5

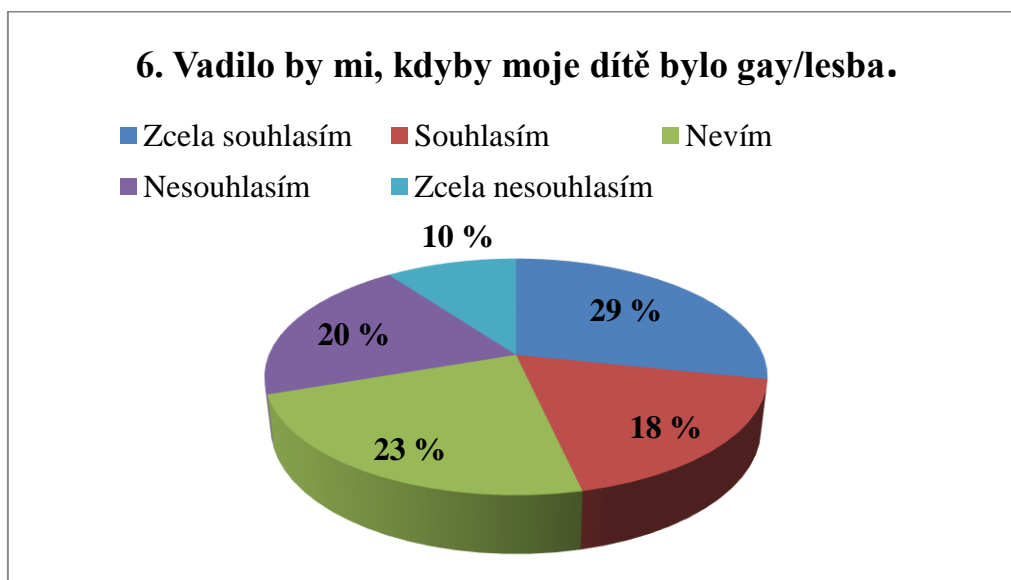
Výrok č. 6: Vadilo by mi, kdyby moje dítě bylo gay/lesba.

V pořadí šestý výrok má za cíl zmapovat pocity studentů v případě, že by jejich dítě bylo gay nebo lesba. 28 % uvedlo, že by jim zcela vadilo, kdyby jejich dítě bylo homosexuál. 18% taktéž souhlasí s tímto výrokem. 23 % respondentů si zřejmě tuto skutečnost nedokáže představit a uvedlo, že neví. Dvaceti procentům respondentů by nevadilo, kdyby jejich dítě mělo menšinovou sexuální orientaci. Zbývajících 10 % s tímto výrokem zcela nesouhlasí. Viz tabulku č. 13, graf č. 10.

Tabulka 13: Výrok č. 6

6. Vadilo by mi, kdyby moje dítě bylo gay/lesba.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	144	28 %
Souhlasím	92	18 %
Nevím	117	23 %
Nesouhlasím	101	20 %
Zcela nesouhlasím	53	10 %
Celkem	507	100 %

Graf 10: Výrok č. 6

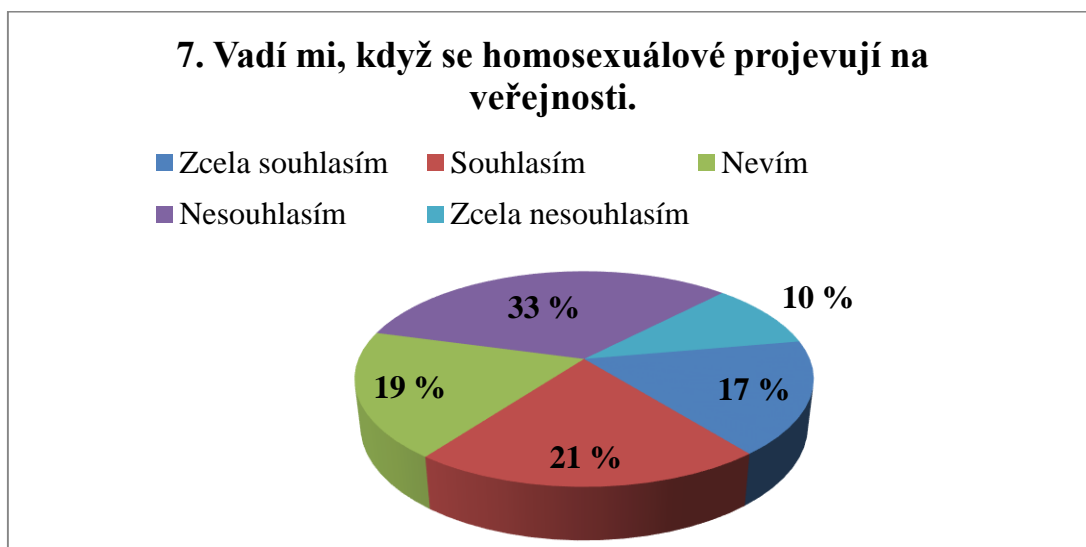
Výrok č. 7: Vadí mi, když se homosexuálové projevují na veřejnosti.

Výrok číslo 7 zjišťuje, zda respondentům vadí, když se homosexuálové projevují na veřejnosti. 17 % respondentů s tímto výrokem zcela souhlasí. 21 % respondentů uvedlo velmi podobnou hodnotu a zvolili souhlasnou možnost odpovědi. 19 % respondentů nedokáže jasně zhodnotit, zda jim tyto projevy vadí a zvolili možnost „nevím“. Nesouhlas s výrokem projevilo největší procento respondentů (33 %). Zbýlých 10 % s výrokem zcela nesouhlasí, tudíž se necítí nijak nepříjemně, pokud se setkají s projevy homosexuality na veřejných místech. Viz tabulku č. 14, graf č. 11.

Tabulka 14: Výrok č. 7

7. Vadí mi, když se homosexuálové projevují na veřejnosti.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	88	17 %
Souhlasím	104	21 %
Nevím	97	19 %
Nesouhlasím	167	33 %
Zcela nesouhlasím	51	10 %
Celkem	507	100 %

Graf 11: Výrok č. 7

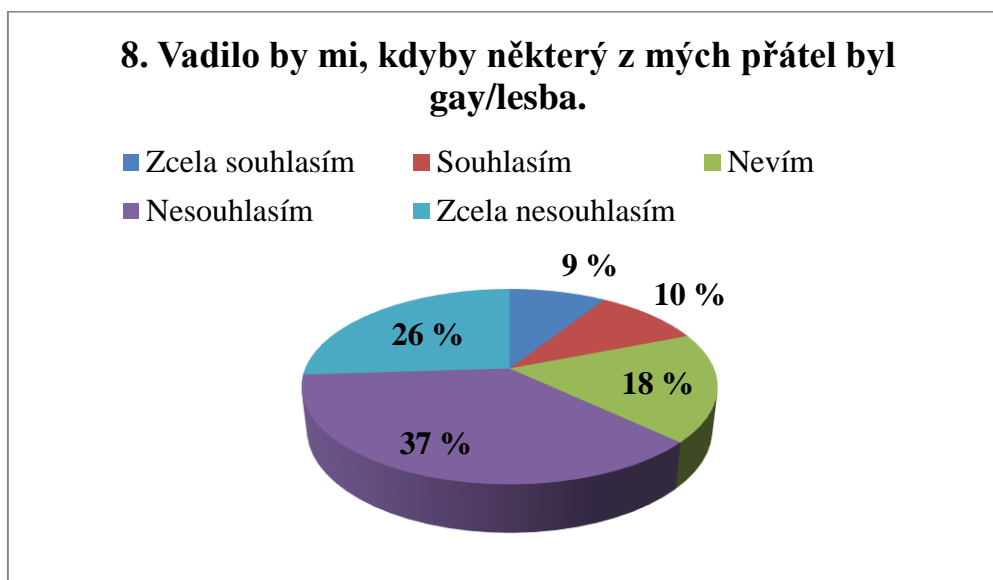
Výrok č. 8: Vadilo by mi, kdyby některý z mých přátel byl gay/lesba.

Osmý výrok má za cíl zmapovat, kolika procentům dotazovaných studentů by vadilo, případně vadí, kdyby některý z jejich přátel byl gay nebo lesba. S tímto výrokem se zcela ztotožňuje 9 % respondentů. Podobný počet (10 %) s tímto výrokem také souhlasí. 18 % respondentů na tuto otázku nedokáže zodpovědět a zvolilo možnost „nevím“. Nesouhlas s výrokem, tedy fakt, že by respondentům nevadilo mít homosexuála mezi přáteli, zvolilo největší procento dotazovaných (37 %). Zcela bezproblémový vztah k tomuto výroku zaujímá 26 % respondentů. Viz tabulku č. 15, graf č. 12.

Tabulka 15: Výrok č. 8

8. Vadilo by mi, kdyby některý z mých přátel byl gay/lesba.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	48	9 %
Souhlasím	49	10 %
Nevím	89	18 %
Nesouhlasím	189	37 %
Zcela nesouhlasím	132	26 %
Celkem	507	100 %

Graf 12: Výrok č. 8

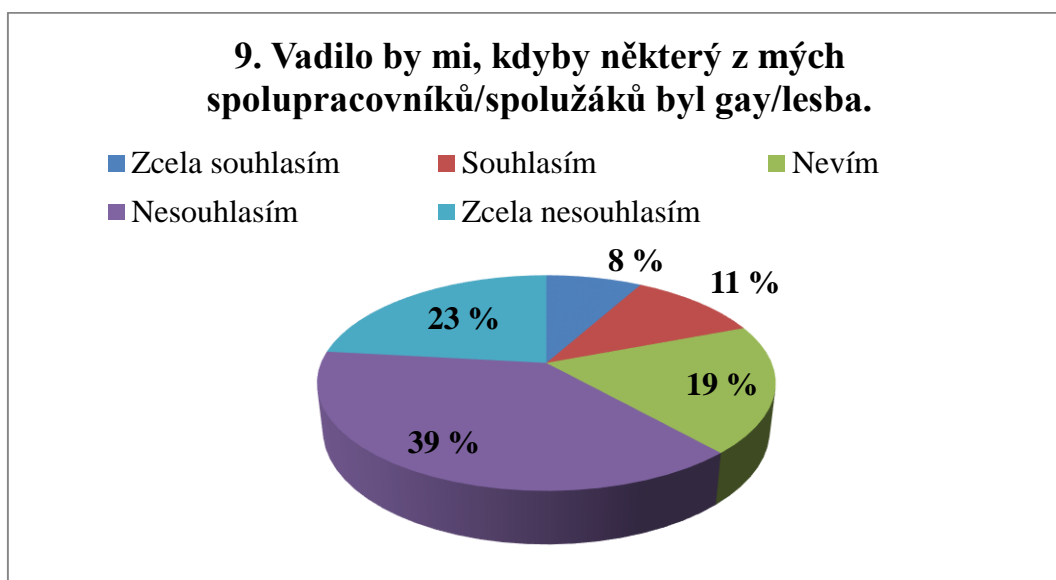
Výrok č. 9: Vadilo by mi, kdyby některý z mých spolupracovníků/spolužáků byl gay/lesba.

V pořadí devátý výrok pojednává o stejném pocitu z kontaktu s homosexuály jako předchozí čtyři výroky, avšak v tomto případě zjišťujeme, zda by dotazovaným respondentům vadilo, kdyby některý z jejich spolupracovníků či spolužáků byl homosexuální. V tomto případě s výrokem zcela souhlasí 8 % respondentů. Stejně tak 11 % respondentů s výrokem souhlasí a uvádí tedy, že by jim vadilo, kdyby někdo z jejich kolegů či spolužáků byl gay nebo lesba. 19 % respondentů zvolilo možnost „nevím“, lze tedy předpokládat, že si nejsou vědomi, jak by se cítili v takovéto situaci. Největší procentuální zastoupení objevujeme v odpovědi „nesouhlasím“ (38 %). S tímto výrokem zcela nesouhlasí a kontakt s homosexuály v zaměstnání či škole by nevadil 23 % respondentů, což je téměř třikrát tolik oproti první z možností (zcela souhlasím). Viz tabulku č. 16, graf č. 13.

Tabulka 16: Výrok č. 9

9. Vadilo by mi, kdyby některý z mých spolupracovníků/spolužáků byl gay/lesba.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	42	8 %
Souhlasím	58	11 %
Nevím	98	19 %
Nesouhlasím	194	38 %
Zcela nesouhlasím	115	23 %
Celkem	507	100 %

Graf 13: Výrok č. 9

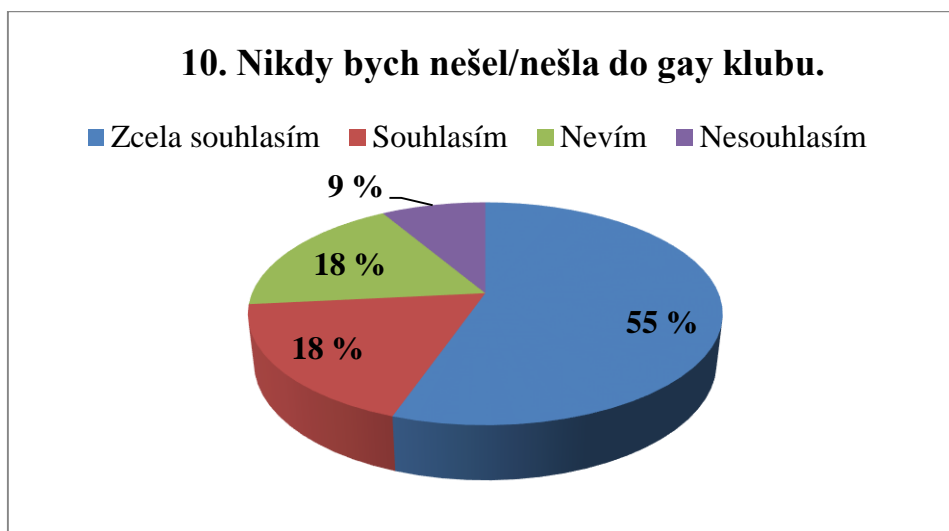
Výrok č. 10: Nikdy bych nešel/nešla do gay klubu.

V případě devátého výroku nás zajímalo, zda by dotazovaní studenti byli schopni navštívit gay klub. Větší polovina respondentů (52 %) uvedla, že si je zcela jista, že by nikdy do gay klubu nešla. Odpovědi „souhlasím“ (tedy nikdy bych nešel/nešla do gay klubu) a „nevím“ byly vyrovnané, obě tyto možnosti zvolilo 17 % respondentů. Možnost „nesouhlasím“ se zde objevovala v 8 %. Poslední z možností (zcela nesouhlasím) zvolilo 6 % respondentů, tito respondenti by tedy neměli problém s účastí v gay klubu. Viz tabulku č. 17, graf č. 14.

Tabulka 17: Výrok č. 10

10. Nikdy bych nešel/nešla do gay klubu.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	263	52 %
Souhlasím	88	17 %
Nevím	87	17 %
Nesouhlasím	41	8 %
Zcela nesouhlasím	28	6 %
Celkem	507	100 %

Graf 14: Výrok č. 10

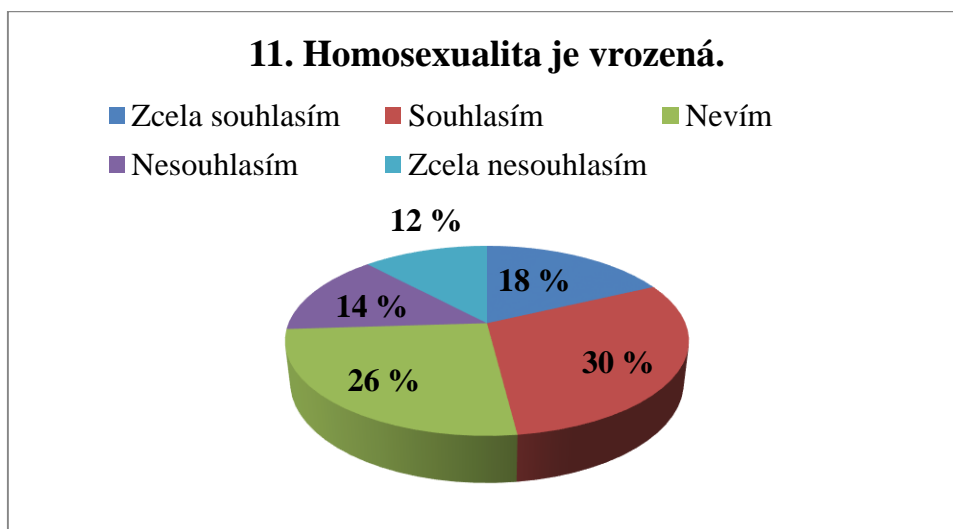
Výrok č. 11: Homosexualita je vrozená.

Jedenáctý výrok mapuje znalosti dotazovaných respondentů, byly hledány odpovědi na otázku, zda je podle nich homosexualita vrozená. S tímto výrokem, tedy že homosexualita je vrozená, zcela souhlasí pouze 18 % respondentů. Dalších 30 % také souhlasí. Poměrně velké je i procento (26 %) odpovědí „nevím“, kdy respondenti nedokázali tuto skutečnost vyhodnotit. S výrokem vyjádřilo nesouhlasný názor 14 % respondentů. A zcela nesouhlasilo 12 % z nich. Viz tabulku č. 18, graf č. 15.

Tabulka 18: Výrok č. 11

11. Homosexualita je vrozená.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	93	18 %
Souhlasím	152	30 %
Nevím	133	26 %
Nesouhlasím	70	14 %
Zcela nesouhlasím	59	12 %
Celkem	507	100 %

Graf 15: Výrok č. 11

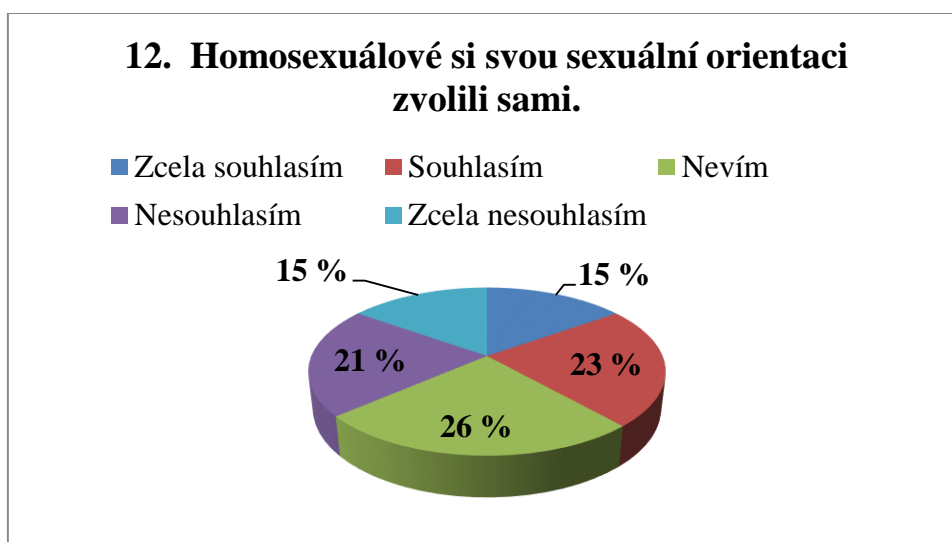
Výrok č. 12: Homosexuálové si svou sexuální orientaci zvolili sami.

S předchozím výrokiem souvisí i výrok číslo 12, tedy tvrzení, že homosexuálové si svou sexuální orientaci zvolili sami. Dalo by se předpokládat, že pokud respondenti nepovažují vznik homosexuality jako důsledek výchovy či společenského ovlivňování, měly by tyto hodnoty být protikladné předchozímu výroku. Avšak 15 % respondentů zcela souhlasí s tvrzením, že si homosexuálové svou sexuální orientaci volili sami. Také 23 % respondentů s tímto výrokiem souhlasí. Čtvrtina respondentů, tedy 26 % z nich, zvolilo možnost „nevím“. 21 % respondentů s tímto výrokiem nesouhlasí a pouhých 15 % nesouhlasí zcela. Viz tabulku č. 19, graf č. 16.

Tabulka 19: Výrok č. 12

12. Homosexuálové si svou sexuální orientaci zvolili sami.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	74	15 %
Souhlasím	119	23 %
Nevím	127	26 %
Nesouhlasím	109	21 %
Zcela nesouhlasím	78	15 %
Celkem	507	100 %

Graf 16: Výrok č. 12

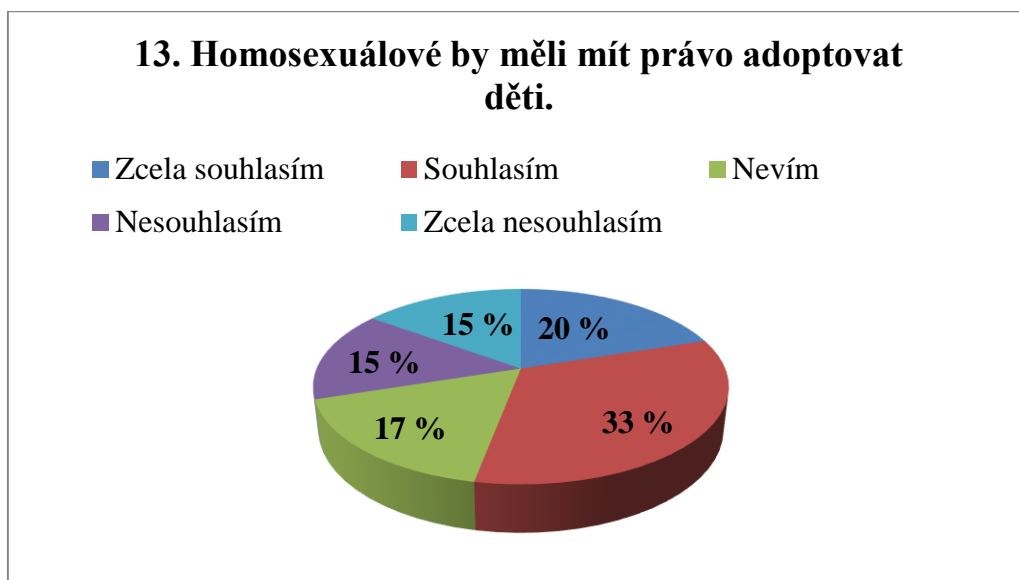
Výrok č. 13: Homosexuálové by měli mít právo adoptovat děti.

Výrok číslo třináct mapuje názor dotazovaných studentů na legislativní řešení adopce dětí homosexuálními páry. Zcela souhlasných odpovědí, tedy ano pro adopci, se zde objevilo 20 %. 33 % respondentů s adopcí také souhlasí. 17 % respondentů na tuto otázku nedokáže odpovědět a zvolilo možnost „nevím“. Nesouhlasných a zcela nesouhlasných odpovědí se objevil stejný počet, tuto možnost zvolilo vždy 15 % respondentů. Viz tabulku č. 20, graf č. 17.

Tabulka 20: Výrok č. 13

13. Homosexuálové by měli mít právo adoptovat děti.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	102	20 %
Souhlasím	165	33 %
Nevím	88	17 %
Nesouhlasím	76	15 %
Zcela nesouhlasím	76	15 %
Celkem	507	100 %

Graf 17: Výrok č. 13

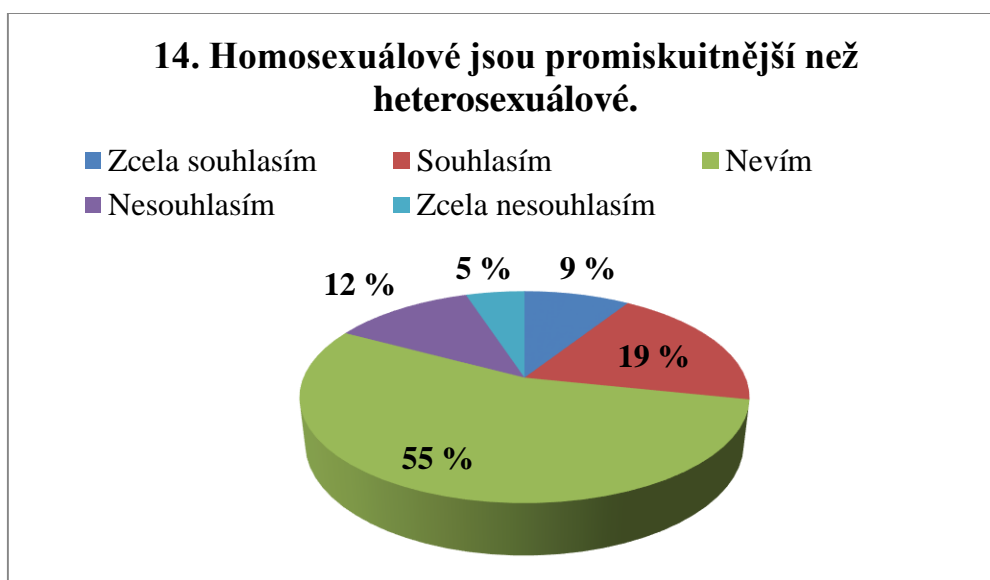
Výrok č. 14: Homosexuálové jsou promiskuitnější než heterosexuálové.

Čtrnáctý výrok má za cíl zmapovat, zda se u respondentů objevují stereotypní názory a zda považují homosexuály za promiskuitnější než heterosexuály. S tímto výrokiem zcela souhlasí 9 % dotazovaných respondentů. Dále souhlasí 19 % z nich. Největší procento se objevuje u možnosti „nevím“, kterou zvolilo 54 % respondentů. Četnost zvolení této možnosti může být způsobena faktem, že se neustále spekuluje o tom, jaký počet sexuálních partnerů definuje jedince jako promiskuitního. 12 % respondentů uvedlo, že s tímto výrokiem nesouhlasí. Zbývajících 5 % respondentů homosexuály vůbec nepovažuje za promiskuitnější oproti heterosexuálům. Viz tabulku č. 21, graf č. 18.

Tabulka 21: Výrok č. 14

14. Homosexuálové jsou promiskuitnější než heterosexuálové.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	46	9 %
Souhlasím	98	19 %
Nevím	275	54 %
Nesouhlasím	61	12 %
Zcela nesouhlasím	27	5 %
Celkem	507	100 %

Graf 18: Výrok č. 14

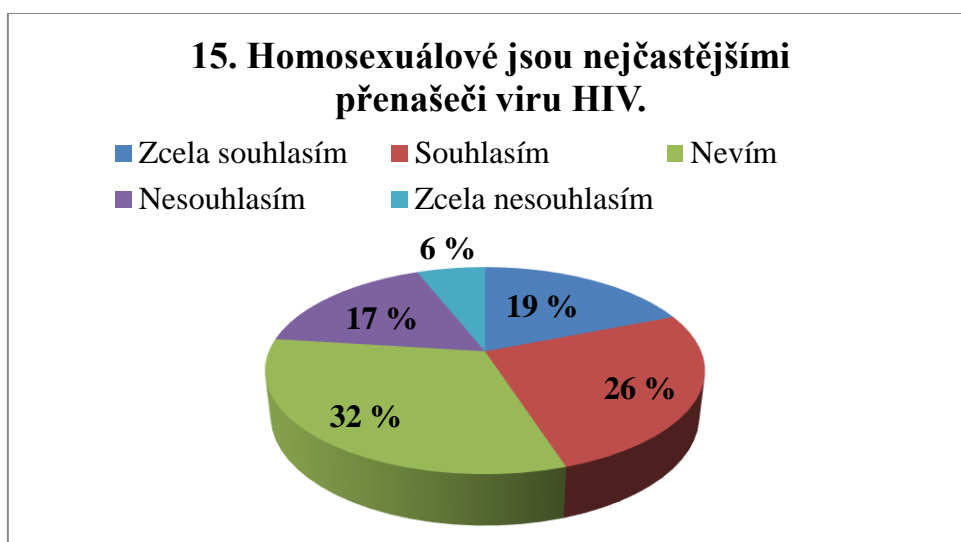
Výrok č. 15: Homosexuálové jsou nejčastějšími přenašeči viru HIV.

Na výrok číslo patnáct, který má zmapovat náhled respondentů na homosexuály jako nejčastější přenašeče viru HIV, 19 % z nich odpovědělo, že zcela souhlasí s tvrzením, že jsou homosexuálové nejčastějšími přenašeči. Taktéž 26 % respondentů s tímto výrokem souhlasilo. Největší počet respondentů (32 %) s tímto výrokem nedokáže souhlasit ani nesouhlasit a tak zvolilo neutrální možnost „nevím“. 17 % respondentů nesouhlasí, že by homosexuálové měli být nejčastějšími přenašeči viru HIV. Nejmenší podíl, tedy 6 % respondentů uvedlo, že s tímto výrokem zcela nesouhlasí. Viz tabulku č. 22, graf č. 19.

Tabulka 22: Výrok č. 15

15. Homosexuálové jsou nejčastějšími přenašeči viru HIV.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	96	19 %
Souhlasím	134	26 %
Nevím	161	32 %
Nesouhlasím	88	17 %
Zcela nesouhlasím	28	6 %
Celkem	507	100 %

Graf 19: Výrok č. 15

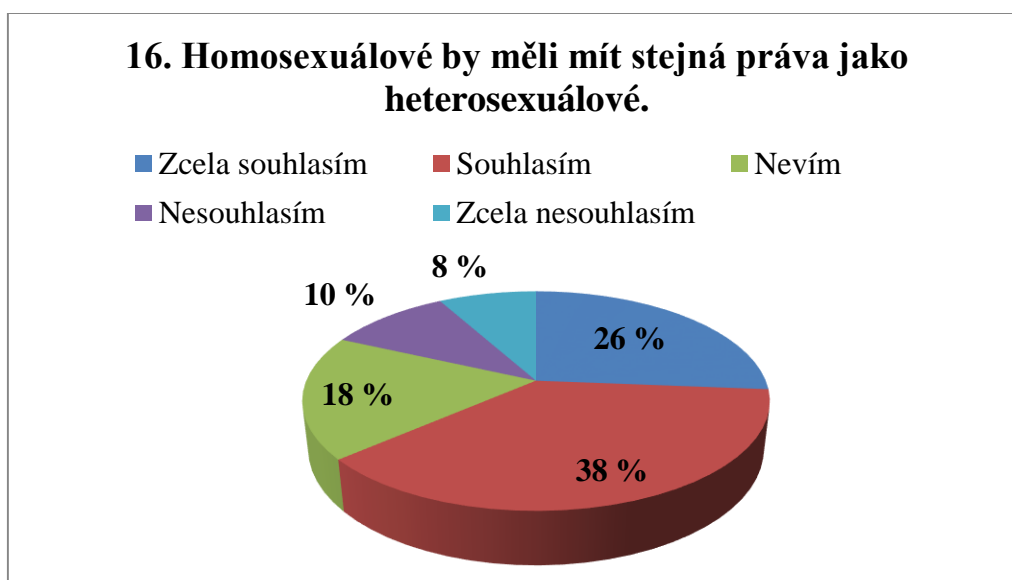
Výrok č. 16: Homosexuálové by měli mít stejná práva jako heterosexuálové.

Výrok číslo šestnáct zjišťuje podobně jako výrok číslo třináct, postoj respondentů k rovnoprávnému legislativnímu zacházení s příslušníky homosexuální menšiny. Ptáme se tedy, zda by měli mít homosexuálové stejná práva jako heterosexuálové. Odpovědi jsou především kladné, to můžeme pozorovat na 37 % respondentů, kteří s výrokem souhlasí, přičemž 26 % souhlasí zcela. Neutrální postoj zaujímá 18 % respondentů. 10 % dotazovaných respondentů nesouhlasí s tím, aby měli homosexuálové stejná práva jako heterosexuálové. Podobné množství respondentů s tímto výrokem zcela nesouhlasí (8 %). Viz tabulku č. 23, graf č. 20.

Tabulka 23: Výrok č. 16

16. Homosexuálové by měli mít stejná práva jako heterosexuálové.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	133	26 %
Souhlasím	190	37 %
Nevím	91	18 %
Nesouhlasím	52	10 %
Zcela nesouhlasím	41	8 %
Celkem	507	100 %

Graf 20: Výrok č. 16

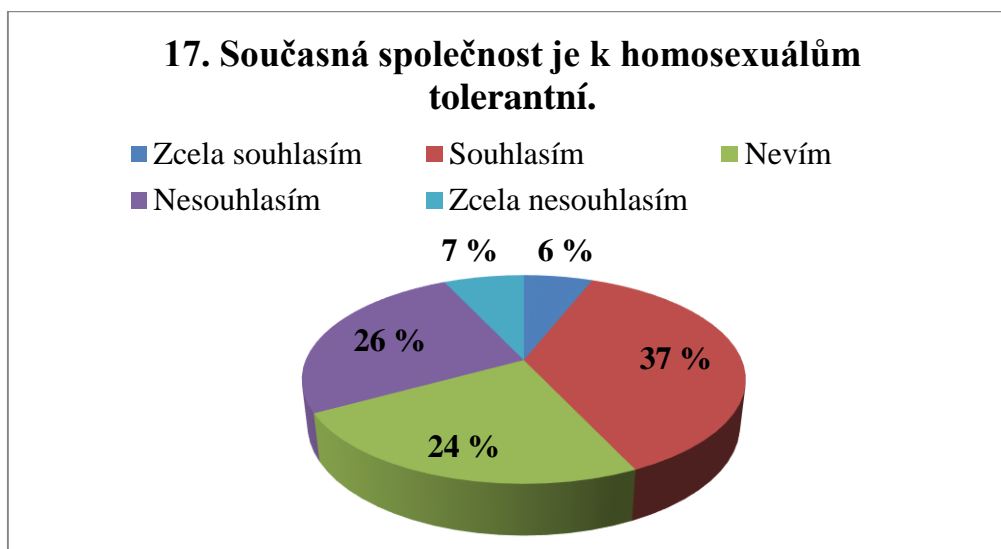
Výrok č. 17: Současná společnost je k homosexuálům tolerantní.

Sedmnáctý výrok zjišťuje, zda si respondenti myslí, že je současná společnost tolerantní k homosexuálům. Nejčastější odpovědí studentů byl souhlas s tímto tvrzením (37 %), tedy že současná společnost je tolerantní k homosexuální menšině. Naopak nejméně respondentů zvolilo možnost „zcela souhlasím“ (6 %). Situaci nedokáže posoudit 24 % respondentů, vyplývá to z četnosti odpovědí „nevím“. Celých 26 % respondentů zvolilo nesouhlasnou odpověď k tomuto výroku. Zcela nesouhlasilo 7 % respondentů. Viz tabulku č. 24, graf č. 21.

Tabulka 24: Výrok č. 17

17. Současná společnost je k homosexuálům tolerantní.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	32	6 %
Souhlasím	187	37 %
Nevím	121	24 %
Nesouhlasím	133	26 %
Zcela nesouhlasím	34	7 %
Celkem	507	100 %

Graf 21: Výrok č. 17

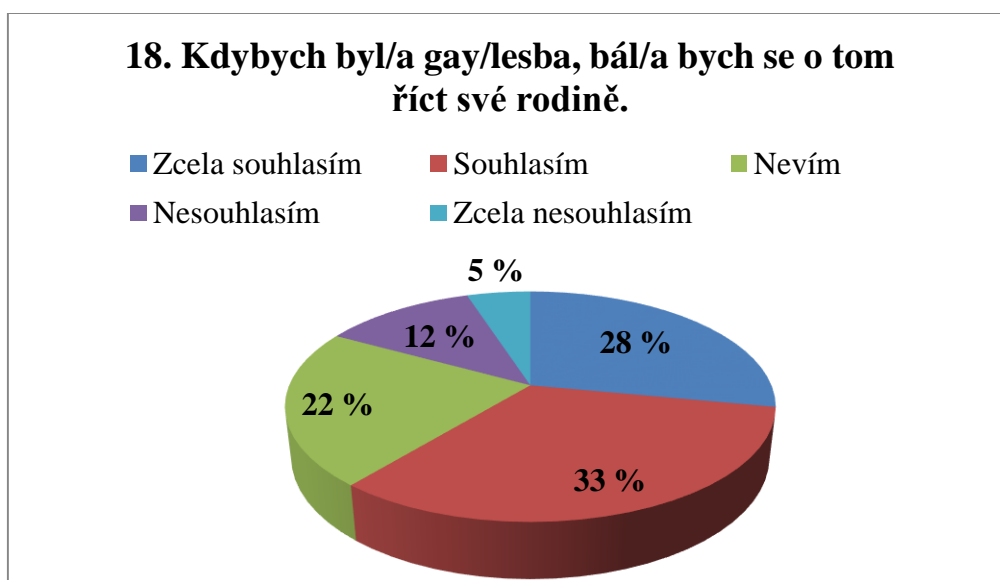
Výrok č. 18: Kdybych byl/a gay/lesba, bál/a bych se o tom říct své rodině.

Další výrok, má za cíl zjistit, za by se respondenti báli říct své rodině, že jsou homosexuální, pokud by tato situace nastala. Z výsledků dotazníku vyplynulo, že s tímto výrokem zcela souhlasí 28 % respondentů. Nemalá hodnota zastupuje také položku „souhlasím“ a to v 33 %. Nejmenší procentuální hodnota byla získána odpovědí „zcela nesouhlasím“ (5 %), kdy tedy tito studenti uvedli, že by se vůbec nebáli svou potencionální minoritní sexuální orientaci sdělit své rodině. Dále má z této situace strach 12 % respondentů, kteří s výrokem nesouhlasili. 22 % respondentů zvolilo možnost „nevím“. Viz tabulku č. 25, graf č. 22.

Tabulka 25: Výrok č. 18

18. Kdybych byl/a gay/lesba, bál/a bych se o tom říct své rodině.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	143	28 %
Souhlasím	165	33 %
Nevím	112	22 %
Nesouhlasím	61	12 %
Zcela nesouhlasím	26	5 %
Celkem	507	100 %

Graf 22: Výrok č. 18

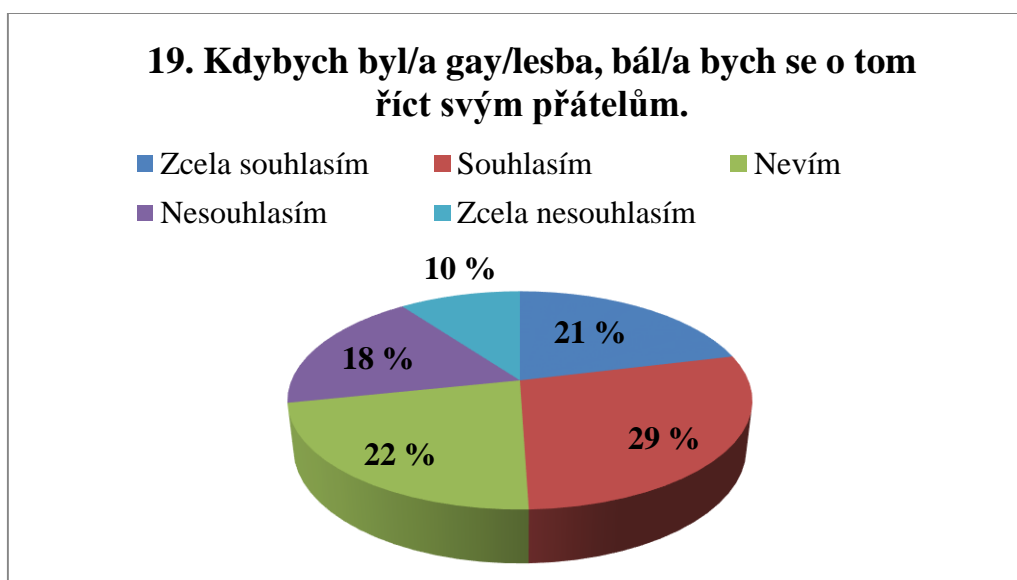
Výrok č. 19: Kdybych byl/a gay/lesba, bál/a bych se o tom říct svým přátelům.

Podobně jako předchozí výrok je formulován výrok v pořadí devatenáctý, který zjišťuje, zda by se respondenti báli sdělit svou potencionální homosexuální orientaci svým přátelům. Poměrně velký počet respondentů s tímto výrokem zcela souhlasí (21 %), dále souhlasí 28 % respondentů. Téměř polovina dotazovaných studentů by tedy měla strach sdělit svou sexuální orientaci svým přátelům, pokud by měla být minoritní. 22 % respondentů neví, jak by se v nastalé situaci zachovalo. S výrokem nesouhlasí 18 % respondentů a žádné obtíže by s tímto sdělením nemělo 10 % z dotazovaných studentů. Viz tabulku č. 26, graf č. 23.

Tabulka 26: Výrok č. 19

19. Kdybych byl/a gay/lesba, bál/a bych se o tom říct svým přátelům.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	109	21 %
Souhlasím	144	28 %
Nevím	113	22 %
Nesouhlasím	89	18 %
Zcela nesouhlasím	52	10 %
Celkem	507	100 %

Graf 23: Výrok č. 19

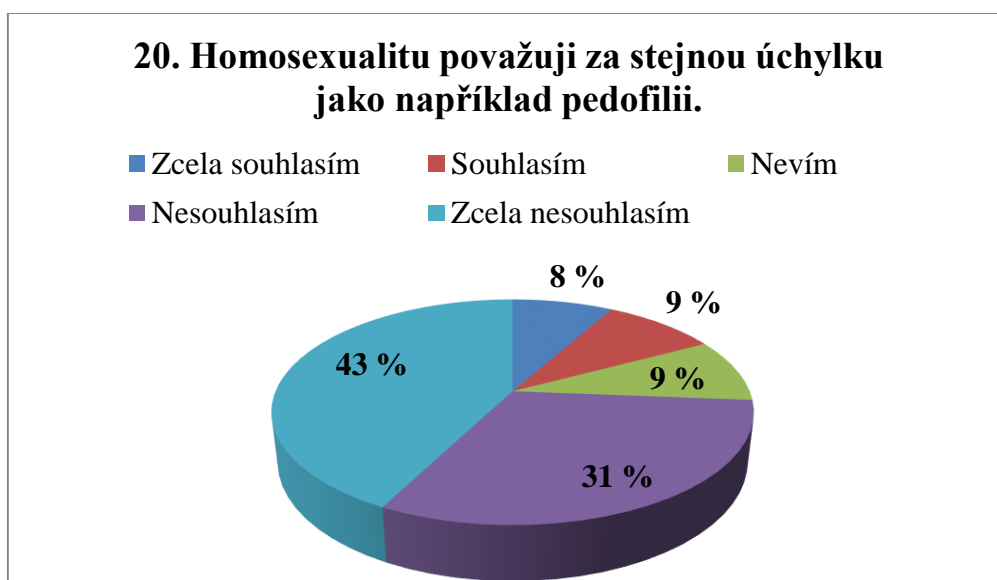
Výrok č. 20: Homosexualitu považuji za stejnou úchylku jako například pedofilii.

Poměrně odvážným je výrok číslo dvacet, kde mají respondenti uvádět, zda souhlasí nebo nesouhlasí s tvrzením, že homosexualita je stejná úchylka jako například pedofilie. V tomto případě s výrokem nesouhlasí 31 % a zcela nesouhlasí 42 %. Většina respondentů tedy nepovažuje homosexualitu za úchylku podobnou pedofilii. 9 % respondentů tento poměr nedokáže posoudit a zvolilo možnost „nevím“. Stejně procento (9 %) však s výrokem souhlasí a 8 % respondentů zcela věří, že homosexualita je úchylka podobná pedofilii. Viz tabulku č. 27, graf č. 24.

Tabulka 27: Výrok č. 20

20. Homosexualitu považují za stejnou úchytku jako například pedofilii.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	41	8 %
Souhlasím	48	9 %
Nevím	47	9 %
Nesouhlasím	158	31 %
Zcela nesouhlasím	213	42 %
Celkem	507	100 %

Graf 24: Výrok č. 20

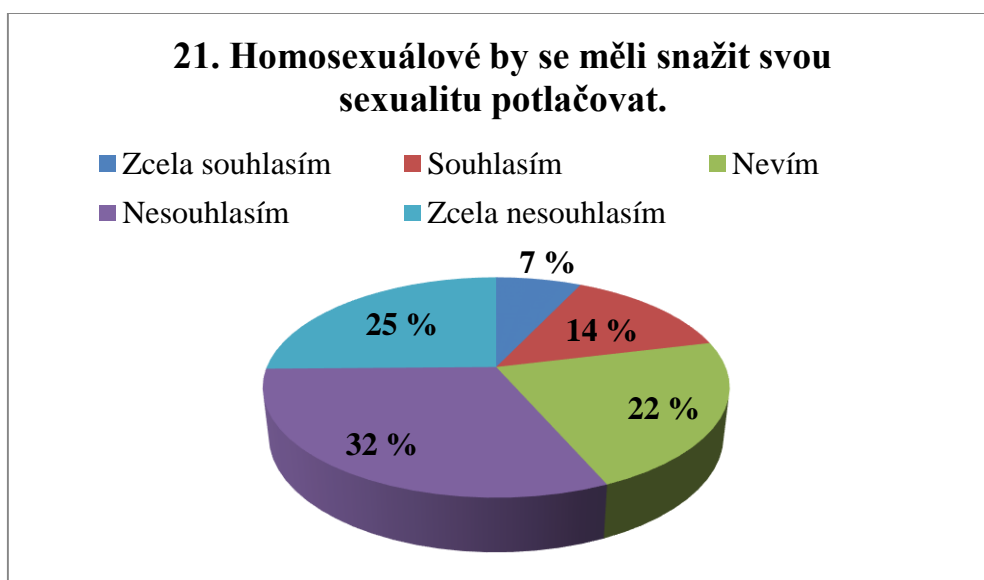
Výrok č. 21: Homosexuálové by se měli snažit svou sexualitu potlačovat.

S výrokem číslo 21 říkajícím, že homosexuálové by se měli snažit svou sexualitu potlačovat, zcela souhlasilo 7 % respondentů. 14 % respondentů rovněž souhlasilo. 22 % respondentů nevedlo žádný názor a zvolilo možnost „nevím“. Nejvíce respondentů (31 %) s tím výrokem nesouhlasí a 25 % nesouhlasí zcela, nadpoloviční většina tedy uvádí, že homosexuálové by se neměli snažit potlačovat svou sexuální orientaci. Viz tabulku č. 28, graf č. 25.

Tabulka 28: Výrok č. 21

21. Homosexuálové by se měli snažit svou sexualitu potlačovat.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	38	7 %
Souhlasím	72	14 %
Nevím	111	22 %
Nesouhlasím	159	31 %
Zcela nesouhlasím	127	25 %
Celkem	507	100 %

Graf 25: Výrok č. 21

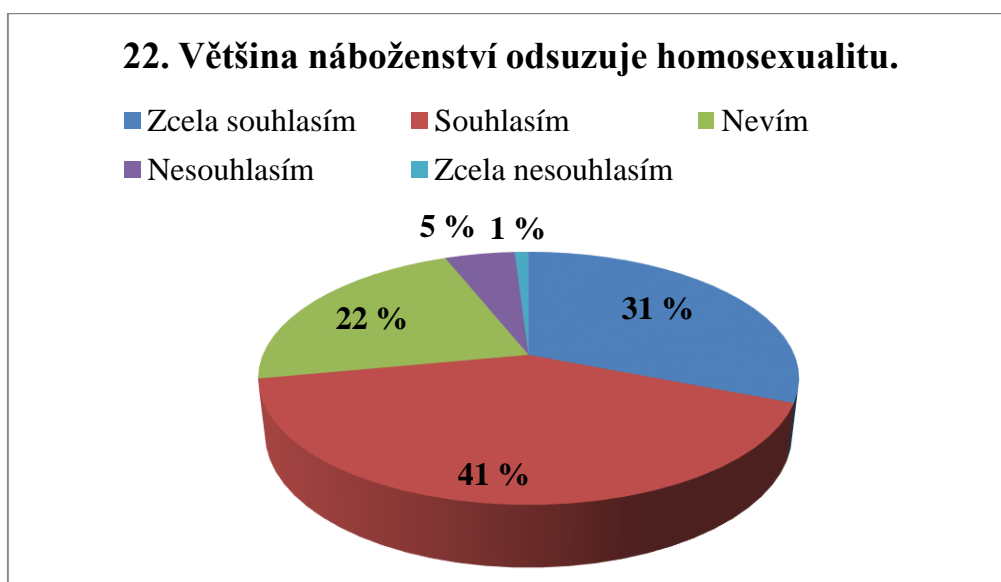
Výrok č. 22: Většina náboženství odsuzuje homosexualitu.

Výrok číslo 22 zjišťuje, zda respondenti předpokládají, že většina náboženství odsuzuje homosexualitu. Odpovědi jsou zde v podstatě jednohlasné, 31 % respondentů s tímto výrokem zcela souhlasí, dalších 41 % rovněž souhlasí. 22 % respondentů neví, zda většina náboženství odsuzuje homosexualitu. Pouze 5 % respondentů s tvrzením nesouhlasí a v podstatě zanedbatelný počet respondentů (1 %) předpokládá, že většina náboženství je k homosexualitě tolerantní. Viz tabulku č. 29, graf č. 26.

Tabulka 29: Výrok č. 22

22. Většina náboženství odsuzuje homosexualitu.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	156	31 %
Souhlasím	208	41 %
Nevím	112	22 %
Nesouhlasím	24	5 %
Zcela nesouhlasím	7	1 %
Celkem	507	100 %

Graf 26: Výrok č. 22

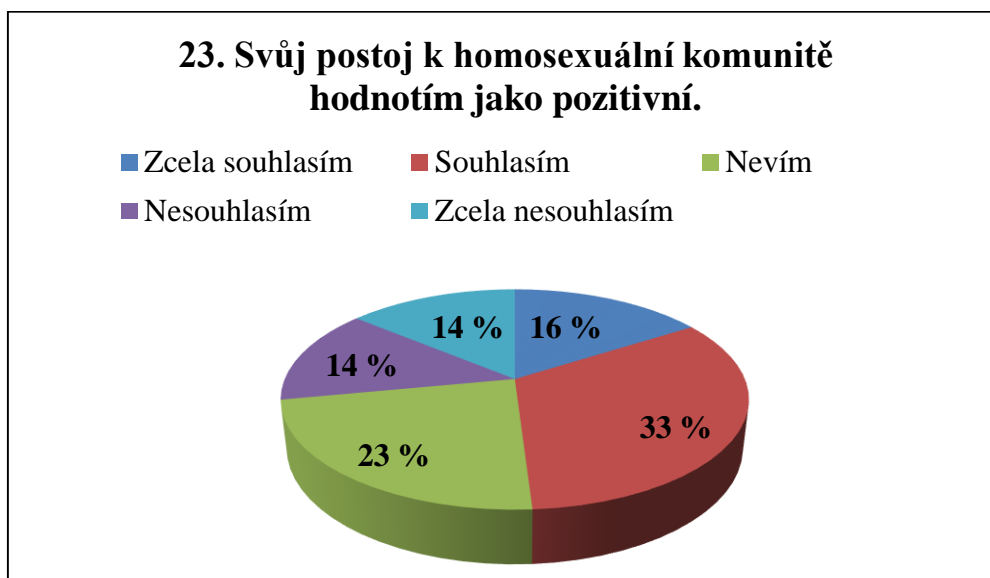
Výrok č. 23: Svůj postoj k homosexuální komunitě hodnotím jako pozitivní.

Posledním výrokiem je výrok č. 23, který má za cíl zmapovat subjektivní postoj respondentů k homosexuální komunitě, tak jak ho sami vnímají. 16 % respondentů hodnotí tento vztah jako zcela pozitivní. 33 % jako pozitivní. 23 % není schopno jednoznačně určit, zda je jeho postoj pozitivní či negativní. Možnosti negativní i zcela negativní postoj zvolilo v obou případech 14 % respondentů. Viz tabulku č. 30, graf č. 27.

Tabulka 30: Výrok č. 23

23. Svůj postoj k homosexuální komunitě hodnotím jako pozitivní.	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zcela souhlasím	79	16 %
Souhlasím	169	33 %
Nevím	119	23 %
Nesouhlasím	70	14 %
Zcela nesouhlasím	70	14 %
Celkem	507	100 %

Graf 27: Výrok č. 23

4.2 Vyhodnocení výzkumných otázek

1. Jaký postoj zaujmají studenti při kontaktu s příslušníky homosexuální minority vzhledem k jejich pohlaví?

H_0 : Mezi muži a ženami neexistuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

H_A : Mezi muži a ženami existuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

U výzkumné otázky číslo jedna bylo vycházeno z dotazníkových výroků č. 3, 5, 6, 7, 8, 9 a 10. Z odpovědí respondentů na uvedené výroky byla u každého respondenta vypočítána průměrná hodnota jeho odpovědí. Pomocí statistického U-testu Manna a Whitneyho bylo zjištěno, že v této kategorii existují statisticky významné rozdíly mezi muži a ženami. Hodnota $p < 0,001$, jelikož testujeme na hladině významnosti 0,05, zamítáme tedy nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. A sice, že mezi muži a ženami existuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

2. Jaký postoj zaujímají studenti při kontaktu s příslušníky homosexuální minority vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení?

H_0 : Mezi věřícími studenty a ateisty neexistuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

H_A : Mezi věřícími studenty a ateisty existuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

U výzkumné otázky číslo dvě bylo vycházeno z dotazníkových výroků č. 3, 5, 6, 7, 8, 9 a 10. Stejně jako u předchozí výzkumné otázky byl k vyhodnocení výzkumné otázky č. 2 použit statistický U-test Manna a Whitneyho. Bylo zjištěno, že v této kategorii existují statisticky významné rozdíly mezi věřícími a ateisty. Hodnota $p = 0,003463$, jelikož testujeme na hladině významnosti 0,05, zamítáme tedy nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní.

3. Jaký postoj zaujímají studenti při kontaktu s příslušníky homosexuální minority vzhledem k jejich současné úrovni studia?

H_0 : Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol neexistuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

H_A : Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol existuje významný rozdíl v postojích při kontaktu s příslušníky homosexuální minority.

U výzkumné otázky číslo tři bylo vycházeno z dotazníkových výroků č. 3, 5, 6, 7, 8, 9 a 10. Pomocí U-testu Manna a Whitneyho nebyly v této kategorii zjištěny statisticky významné rozdíly v postojích studentů zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati

ve Zlíně. Hodnota $p = 0,248351$. A jelikož testujeme na hladině významnosti 0,05, zamítáme tedy alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou.

4. Jaký postoj zaujímají studenti při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority vzhledem k jejich pohlaví?

H_0 : Mezi muži a ženami neexistuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

H_A : Mezi muži a ženami existuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

U výzkumné otázky číslo čtyři bylo vycházeno z dotazníkových výroků č. 12, 14, 20 a 21. Prostřednictvím U-testu Manna a Whitneyho byly v této kategorii zjištěny statisticky významné rozdíly v postojích mužů a žen. Hodnota $p < 0,001$. Při testování na hladině významnosti 0,05 musíme v tomto případě zamítnout nulovou hypotézu a přijmout hypotézu alternativní.

5. Jaký postoj zaujímají studenti při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení?

H_0 : Mezi věřícími studenty a ateisty neexistuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

H_A : Mezi věřícími studenty a ateisty existuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

U výzkumné otázky číslo pět bylo vycházeno z dotazníkových výroků č. 12, 14, 20 a 21. U-testem Manna a Whitneyho byly v této kategorii zjištěny statisticky významné rozdíly v postojích věřících studentů a ateistů. Hodnota $p < 001$, v tomto případě $p = 0,000533$. Na základě výsledné hodnoty p zamítáme nulovou hypotézu a přijímáme alternativní hypotézu.

6. Jaký postoj zaujímají studenti při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority vzhledem k jejich současné úrovni studia?

H_0 : Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol neexistuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

H_A : Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol existuje významný rozdíl v postojích při uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority.

U výzkumné otázky číslo šest bylo vycházeno z dotazníkových výroků č. 12, 14, 20 a 21. Pomocí U-testu Manna a Whitneyho byly v kategorii uplatňování stereotypních názorů týkajících se homosexuální minority zjištěny statisticky významné rozdíly v postojích studentů s ohledem na jejich současnou úroveň studia. Porovnávány byly tedy postoje studentů středních škol a vysoké školy. Jelikož testujeme na hladině významnosti 0,05 a hodnota p byla v tomto případě nižší než 0,001, odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní.

7. Jaký postoj zaujímají studenti k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority vzhledem k jejich pohlaví?

H_0 : Mezi muži a ženami neexistuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

H_A : Mezi muži a ženami existuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

U výzkumné otázky číslo sedm bylo vycházeno z dotazníkových výroků č. 13, 16, a 23. Pomocí U-testu Manna a Whitneyho byly v této kategorii zjištěny statisticky významné rozdíly v postojích mezi muži a ženami. Testujeme na hladině významnosti 0,05. V případě výzkumné otázky č. 7 bylo $p < 0,001$, a proto zamítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní, a sice že mezi muži a ženami existuje rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

8. Jaký postoj zaujímají studenti k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení?

H_0 : Mezi věřícími studenty a ateisty neexistuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

H_A : Mezi věřícími studenty a ateisty existuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

U výzkumné otázky číslo osm bylo vycházeno z dotazníkových výroků č. 13, 16, a 23. U-testem Manna a Whitneyho bylo v této kategorii zjištěno, že existují statisticky významné rozdíly ($p = 0,00009$) v postojích věřících a ateistů k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální komunity. Jelikož testujeme na hladině významnosti 0,05 a hodnota p byla v tomto případě nižší, než 0,001 odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní.

9. Jaký postoj zaujímají studenti k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority vzhledem k jejich současné úrovni studia?

H_0 : Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol neexistuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

H_A : Mezi studenty UTB ve Zlíně a studenty zlínských středních škol existuje významný rozdíl v postojích k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority.

U výzkumné otázky číslo sedm bylo vycházeno z dotazníkových výroků č. 13, 16, a 23. Z U-testu Manna a Whitneyho vyplynulo, že mezi postoji studentů k legislativnímu zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority z pohledu jejich současné úrovně studia, existují statisticky významné rozdíly ($p = 0,008125$). Jelikož testujeme na hladině významnosti 0,05, zamítáme tedy nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní.

4.3 Diskuze

Podobný výzkum prováděla v roce 2000 Janošová, jeho výsledky byly publikovány v knize *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Přestože byly výzkumy prováděny na rozdílných výběrech respondentů, můžeme s odstupem několika let porovnat výsledky v podobných kategoriích. Janošová (2000, s. 107) se ve svém výzkumu respondentů tázala, zda souhlasí se schválením zákona o registrovaném partnerství (ten byl v České republice schválen roku 2006), 52,21 % respondentů by se schválením souhlasilo, 24,51 % naopak ne, zbylí respondenti nevěděli nebo otázku nevyplnili. V našem případě můžeme ke komparaci použít dotazníkový výrok č. 16, který zjišťuje, zda by podle dotazovaných respondentů měli mít homosexuálové stejná práva jako heterosexuálové. Jak je zřejmé z tabulky č. 23, pokud spojíme souhlasné a zcela souhlasné názory, stejně tak nesouhlasné a zcela nesouhlasné, dospějeme k podobnému procentuálnímu výsledku jako Janošová. Možnost odpovědi „nevím“ v tomto porovnávání vypouštíme, jelikož se za ní může skrývat buď faktická nevědomost konkrétní problematiky, nebo ambivalentní postoj respondentů. Z našeho výzkumu plyne, že 64 % respondentů je pro rovnoprávnost mezi homosexuály a heterosexuály a 18 % respondentů nikoli. Podobným způsobem je možné porovnat dotazníkový výrok č. 11, který zjišťuje, nakolik respondenti souhlasí s tvrzením, že homosexualita je vrozená. Tento dotaz položila svým respondentům i Janošová (2000, s. 108), s tvrzením souhlasilo 37,99 % respondentů, někteří považovali za příčinu homosexuality zkušenost z mládí (2,45 %) avšak největší podíl dotazovaných uvedl kombinaci těchto dvou možností, a to v 56,13 %. Téměř polovina našich respondentů (spojení souhlasných a zcela souhlasných odpovědí = 48 %) se také přiklání k tvrzení, že homosexualita vzniká na základě vrozených dispozic. Zbylí respondenti s výrokem nesouhlasí/zcela nesouhlasí (26 %) a stejné procento (26 %) zvolilo možnost „nevím“. Ostatní položky z těchto výzkumů nelze porovnávat, přesto můžeme vidět, že rozdíly ve výsledcích se pohybují okolo 10 % v obou případech.

Jelikož měla Janošová vzorek respondentů rozdělen podobně jako je tomu v našem výzkumu. Je možné porovnávat některé dotazníkové otázky z pohledu rozložení respondentů například na základě jejich vzdělání či náboženského přesvědčení. V otázce souhlasu s registrovaným partnerstvím osob stejného pohlaví ve výzkumu Janošové (2000, s. 118) odpovědělo 52,63% vysokoškoláků, že s uzákoněním souhlasí, podobný výsledek pocházel od středoškoláků, a to 53,19 %. V našem případě vybraní respondenti studující na zlín-

ských SŠ souhlasí a zcela souhlasí, aby měli homosexuálové stejná práva jako heterosexuálové v 59 % případů. Studenti UTB ve Zlíně s tímto výrokem souhlasí v 69 %. Zbylí respondenti nesouhlasí nebo zvolili možnost nevím. Velké rozdíly spatřujeme ve stejné otázce, avšak kritériem pro rozdělení respondentů bylo tentokrát náboženské přesvědčení. Z výzkumu Janošové (2000, s. 124) vyplývá, že 37 % věřících respondentů je pro registrované partnerství a 40% věřících proti, zbylí respondenti buď neví, nebo nevyplnili žádnou z odpovědí. V porovnání s nevěřícími zde vnímáme velký rozdíl, jelikož 72,25 % nevěřících by souhlasilo s registrovaným partnerstvím a 15,03 % nikoli. V našem případě se k otázce rovnoprávnosti (výrok č. 16) 47 % věřících staví kladně a 26 % naopak nesouhlasí či zcela nesouhlasí, aby měli homosexuálové stejná práva. V případě nevěřících respondentů našeho výzkumu z výsledků vyplývá, že 69 % je pro rovnoprávnost a 16 % nikoli.

4.4 Shrnutí

Z výzkumu vyplynulo, že existují signifikantní rozdíly v zaujímání postojů mezi jednotlivými skupinami dotazovaných studentů ve všech kategoriích, jedinou výjimku tvoří platnost nulové hypotézy, a sice neexistence statisticky významných rozdílů v zaujímání postojů při kontaktu s příslušníky homosexuální minority na základě současné úrovně studia respondentů, tedy středoškoláků a vysokoškoláků. Vzhledem k počtu respondentů, kteří se podíleli na prováděném výzkumu, se získané hodnoty odchyľují od očekávané hodnoty v případě platnosti nulové hypotézy, a to v takové míře, kterou nelze přisoudit pouhé náhodě. Je tedy jasné, že rozdílnost pohlaví, současné úrovně studia a náboženského přesvědčení hrají velkou roli v utváření postojů k homosexuální komunitě. Data byla porovnáována pomocí U-testu Manna a Whitneyho.

Kategorie, ve kterých byly postoje srovnávány, byly vytvořeny na základě podobnosti výroků směřujících k jednomu východisku. Kategorie zaměřující se na postoje studentů k zrovnoprávnění příslušníků homosexuální minority je vyhodnocena na základě dotazníkových výroků pojednávajících o právu homosexuálů adoptovat děti, o zrovnoprávnění homosexuálů na stejnou úroveň jako jsou heterosexuálové a o subjektivním postoji respondentů k homosexuální komunitě. Druhá kategorie zjišťuje postoje studentů v otázce uplatňování stereotypních názorů. Tato kategorie zahrnuje dotazníkové výroky zaměřující se na vznik homosexuality, názor na promiskuitu v rámci homosexuální minority, vidinu

homosexuality jako úchyly a názor, že homosexuálové by měli svou sexuální orientaci potlačovat. Poslední kategorií rozumíme představu a pocit z kontaktu s příslušníky homosexuální minority. V této kategorii jsou zahrnuty výroky tazajících se respondentů, zda si umí představit, že by byli homosexuály, zda by jim vadilo, kdyby někdo z jejich příbuzných, přátel, spolužáků nebo jejich dítě bylo homosexuál. Následně také zda jim vadí, když se homosexuálové projevují na veřejnosti nebo zda by byli někdy schopni navštívit gay klub.

Při porovnání výzkumů zaměřujících se na fenomén homosexuality lze v průběhu let vypořádat posun ke stále větší toleranci. Jak jsme mohli vidět v porovnání našeho výzkumu a výzkumu Janošové z roku 2000, názory společnosti se nijak výrazně nemění, pouze stoupá míra akceptace této menšinové sexuální orientace. Pozitivní změnu můžeme vnímat oproti minulosti také v případě, kdy Weiss a Zvěřina (2001, s. 108) uvádí výsledky výzkumu z roku 1998, kde 34 % tázaných žen a 31 % tázaných mužů považuje homosexualitu za nemoc, za niž postižený nemůže.

ZÁVĚR

Předkládaná diplomová práce se zabývala postoji studentů vybraných zlínských středních škol a studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Teoretická část byla věnována teoretickým poznatkům o postojích, jejich definici, změnám a s nimi souvisejícími stereotypy a předsudky. Dále bylo pojednáváno o homosexualitě z hlediska historie, legislativního rámce, náboženství a také o pojmech úzce spjatých s homosexualitou jako jsou homofobie, promiskuita či coming out.

Praktická část byla zaměřena na zjištění míry souhlasu či nesouhlasu studentů zlínských středních škol a studentů UTB ve Zlíně s jednotlivými dotazníkovými výroky týkajícími se problematiky homosexuality. Jejich následné porovnání v kategoriích jako je uplatňování stereotypních názorů, pocit z kontaktu s příslušníky homosexuální menšiny a legislativní zrovnoprávnění.

Výzkum přinesl výsledky ukazující signifikantní rozdíly v postojích mezi studenty na základě stanovených kritérií, tedy pohlaví respondentů, jejich současné úrovně studia a náboženského přesvědčení. Výzkum může být podkladem pro hlubší zjišťování příčin těchto rozdílů. Absolutistický a militantní postoj neprospívá nikomu, bez ohledu na náboženské vyznání a sexualitu. Tolerance je jistě zlepšení oproti nenávisti, ale není to totéž jako svoboda.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Agentura Evropské unie pro základní práva, 2009. *Homofobie a diskriminace na základě sexuální orientace a pohlavní identity v členských státech Evropské unie*. Vídeň. TK-30-09-002-CS-N.
- [2] ADAMCZYK, Amy a Cassady PITT, 2009. *Shaping attitudes about homosexuality: The role of religion and cultural context*. Social Science Research. Philadelphia: Elsevier. ISSN 0049-089X.
- [3] ALLPORT, W. Gordon, 2004. *O povaze předsudků*. Praha: Prostor. ISBN 80-7260_125-3.
- [4] BOBEK, Michal, Pavla BOUČKOVÁ a Zdeněk KÜHN (eds.), 2007. *Rovnost a diskriminace*. V Praze: C. H. Beck. Beckova edice ABC. ISBN 978-80-7179-584-1.
- [5] BEŇOVÁ, Kateřina, 2007. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR. ISBN 978-80-87041-33-8.
- [6] CABEZÓN, José Ignacio, 1992. *Buddhism, sexuality, and gender*. Albany, NY: State University of New York Press. ISBN 0-7914-0758-6.
- [7] ČESKO. Zákon č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu.
- [8] ČESKO. Zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů.
- [9] ČESKO. Zákon č.198/2009 Sb. o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).
- [10] GREENBERG, Yudit Kornberg, 2008. *Encyclopedia of love in world religions*. Santa Barbara: ABC-CLIO. ISBN 18-510-9981-6.
- [11] HABIB, Samar, 2010. *Islam and homosexuality*. Cross Currents. Westport: Association for Religion and Intellectual Life.
- [12] HARTL, Pavel, 1994. *Psychologický slovník*. Praha: Edice:Slovník. ISBN 80-90 15 49-0-5.
- [13] HEGYI, Eugen, 1966. *Promiskuita a pohlavné choroby*. Bratislava: Ústav zdravotnej výchovy.
- [14] HENDRICKS, Muhsin, 2010. *Islamic Texts: A Source for Acceptance of Queer Individuals into Mainstream Muslim Society*. The Equal Rights Review, (5).

- [15] HEREK, Georgy M., 2000. *Sexual Prejudice and Gender: Do Heterosexuals' Attitudes Toward Lesbians and Gay Men Differ?* Journal of Social Issues. Davis: University of California, 56(2).
- [16] HEREK, Gregory M., 2002. *Gender Gaps in Public Opinion about Lesbians and Gay Men*. Public Opinion Quarterly, 66(1). DOI: 10.1086/338409. ISSN 0033362x.
- [17] HIML, Pavel, Jan SEIDL a Franz SCHINDLER, 2013. *Miluji tvory svého pohlaví*. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-0876-7.
- [18] HNILICA, Karel, 2010. *Stereotypy, předsudky, diskriminace (pojmy, měření, teorie)*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1776-3.
- [19] CHILARESCU, Leila, 2007. *Gender studies: The sexual identity and orientation of the mass media*. Timișoara, 1(6). ISSN 1583-980X.
- [20] JANOŠOVÁ, Pavlína, 2000. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-954-5.
- [21] JOKL, Jan, Kristýna VACKOVÁ, Jan ŠMAHAJ a CAKIRPALOGLU, 2014. *Co je málo a co už je moc?: aneb ideální počet sexuální partnerů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- [22] KOHOUTEK, Rudolf a kol., 1996. *Základy pedagogické psychologie*. Brno: CERM. ISBN 80-85867-94-X.
- [23] KUGLE, Scott Siraj al-Haqq, 2010. *Homosexuality in Islam: critical reflection on gay, lesbian, and transgender Muslims*. Oxford: Oneworld. ISBN 978-185-1687-022.
- [24] LIPPMANN, Walter, 2015. *Veřejné mínění*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0939-3.
- [25] MORUS, 1969. *Světové dějiny sexuality*. Praha: Horizont. Richard Lewinsohn, (5)1, Nakladatelství socialistické akademie.
- [26] MYERS, G. David, 2016. *Sociální psychologie*. Brno: Edika. ISBN 978-80-266-0871-4.
- [27] LAMBERT, 2014. *God and the Gay Christian?: A Response to Matthew Vines*. Louisville, KY: SBTS Press.
- [28] NAKONEČNÝ, Milan, 1993. *Základy psychologie osobnosti*. Praha: Management Press. ISBN 80-85603-34-9.
- [29] NOVÁK, Tomáš, 2002. *O předsudcích*. Brno: Doplněk. ISBN 80-7239-121-6.
- [30] NUMRICH, Paul David, 2009. *The Problem with Sex According to Buddhism*. A Journal of Theology. Wiley Periodicals and Dialog, 48(1).

- [31] O'BRIEN, Jodi, 2005. *A Sociology of Religion and Homosexuality*. Contemporary Sociology. Seattle University: American Sociological Association, 34(5).
- [32] PEARSON, Joseph Adam, 2014. *Christianity and Homosexuality Reconciled: New Thinking for a New Millennium!*. Dayton, Tennessee: Christ Evangelical Bible Institute. ISBN-10: 0985772883.
- [33] PECHOVÁ, Olga, 2006. *Homofobie, heterosexismus, diskriminace sexuálních minorit?*. Praha: Multikulturní centrum Praha. Článek vznikl v rámci projektu "Antidiskriminační vzdělávání pracovníků veřejné správy"
- [34] PLUMMER, David, 2014. *The Ebb and Flow of Homophobia: a Gender Taboo Theory*. New York: Feminist Forum Commentary. DOI: 10.1007/s11199-014-0390-8. ISBN 10.1007/s11199-014-0390-8.
- [35] POLÁŠKOVÁ, Eva, 2009. *Plánovaná lesbická rodina: Klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5013-6.
- [36] PUTNA, C. Martin, 2011. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-2000-0.
- [37] PUTNA, C. Martin, 2012. *Křesťanství a homosexualita: Pokusy o integraci*. Praha: Torst. ISBN 978-80-7215-434-0.
- [38] RENKIN, Hadley Z., 2009. *Homophobia and queer belonging in Hungary: a Gender Taboo Theory*. In: Focaaal. DOI: 10.3167/fcl.2009.530102. ISBN 10.1007/s11199-014-0390-8. ISSN 09201297.
- [39] ROSARIO, Margaret, Eric W. SCHRIMSHAW a Joyce HUNTER, 2008. *Predicting Different Patterns of Sexual Identity Development Over Time Among Lesbian, Gay, and Bisexual Youths: A Cluster Analytic Approach*. American Journal of Community Psychology. 42(3-4). DOI: 10.1007/s10464-008-9207-7. ISSN 00910562.
- [40] ŘEZÁČ, Jaroslav, 1998. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-48-6.
- [41] VAN DEN AARDWEG, Gerard J. M., 2003. *Terapie homosexuality: rádce pro postižené a poradce*. Vyd. 1. Praha: Hnutí Pro život ČR. ISBN 80-239-1403-0.
- [42] VÝROST Jozef a SLAMĚNÍK Ivan, 1997. *Sociální psychologie*. Praha: ISV. ISBN 80-85866-20-X.
- [43] SMETÁČKOVÁ, Irena a Richard BRAUN, 2009. *Homofobie v žákovských kolektivech: homofobní obtěžování a šikana na základních a středních školách - jak se pro-*

- jevuje a jak se proti ní bránit: doplňkový výukový materiál pro ZŠ a SŠ včetně didaktické aplikace tématu.* Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-016-2.
- [44] TRUŠNÍK, Roman, 2011. *Podoby amerického homosexuálního románu po roce 1945.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2952-6.
- [45] VACULÍK, Martin a Petra ČERVENKOVÁ, 2007. *Formování postoje k homosexualitě.* Československá psychologie. Brno: Katedra psychologie FSS MU, LI(1).
- [46] WEINBERG, George, 1972. *Society and the Healthy Homosexual.* New York: St. Martin's. ISBN 0-901072-16-8.
- [47] WEISS, Petr a ZVĚŘINA, Jaroslav, 2001. *Sexuální chování v ČR – situace a trendy.* Praha: Portál. ISBN 80-7178-558-X.
- [48] WILSON, Jeff, 2012. *All Beings Are Wqually Embraced By Amida Buddha: Jodo Shinshu Buddhism and Same-Sex Marriage in the United States.* Journal of Global Buddhism. Reniso University College, 13.
- [49] YIP, Andrew K. T., 2003. *Reflections on Islam and Homosexuality: A response to Wim Lunsing.* Anthropology Today. Nottingham Trent University.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- [1] BURTON, Neel, 2015. *When Homosexuality Stopped Being a Mental Disorder* [online]. New York: Psychology Today [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/blog/hide-and-seek/201509/when-homosexuality-stopped-being-mental-disorder>
- [2] Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2015. *Postoje veřejnosti k právním homosexualitám* [online]. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Praha: Naše Společnost [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7395/f3/ov150624.pdf
- [3] FINGERHUT, Adam W. a Letitia Anne PEPLAU, 2006. *The Impact of Social Roles on Stereotypes of Gay Men*. Sex Roles [online]. 55(3-4), [cit. 2016-03-01]. DOI: 10.1007/s11199-006-9080-5. ISSN 0360-0025. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s11199-006-9080-5>
- [4] FREEDMAN, Jonathan, 1998. *Angels, Monsters, and Jews: Intersections of Queer and Jewish Identity in Kushner's Angels in America* [online]. Modern Language Association, 113(1). [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/463411>
- [5] GORDIS, Robert, 1983. *Homosexuals and Homosexuality: Homosexuality and Traditional Religion* [online], [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/open-view/bec98ab4fa141f23c8ea808011cd0859/1?pqorigsite=gscholar&cbl=1817128>
- [6] GUNDA, Masiwa Ragies, 2013. *Jesus Christ, Homosexuality and Masculinity in African Christianity: Reading Luke 10:1-12*. [online]. Exchange, 42(1). [cit. 2016-03-01]. DOI: 10.1163/1572543X-12341248. ISSN 0166-2740. Dostupné z: <http://booksandjournals.brillonline.com/content/journals/10.1163/1572543x-12341248>
- [7] Homosexuální promiskuita, 2014. In: *004.cz* [online]. [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <http://www.004.cz/homosexualni-promiskuita>
- [8] HILDEBRANDT, Achim, 2015. *Christianity, Islam and Modernity: Explaining Prohibitions on Homosexuality in UN Member States* [online]. Political Studies. 63(4) [cit. 2015-11-08] DOI: 10.1111/1467-9248.12137. ISSN 00323217. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/1467-9248.12137>

- [9] KAŇKA, Petr, 2000. *Abeceda homosexuality* [online]. Občanské sdružení Code004. [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: http://www.004.cz/storage/abeceda_homosexuality.pdf
- [10] LEVITT, HEIDI M. a KATHERINE R. HIESTAND, 2005. *Gender within Lesbian Sexuality: Butch and femme Perspectives* [online]. Journal of Constructivist Psychology 18(1). [cit. 2015-11-09]. DOI: 10.1080/10720530590523062. ISSN 1072-0537. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10720530590523062>
- [11] Mezipatra, 2016. [online]. Praha. © 2016 Mezipatra queer filmový festival. [cit. 2015-11-05]. Dostupné z: <http://www.mezipatra.cz/>
- [12] Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, 2013. *Rizikové chování ve školním prostředí - rámcový koncept (intervence pedagoga): Homofobie* [online]. [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/20283>
- [13] ROSS, Michael W., B. R. Simon ROSSER a Derek SMOLENSKI, 2010. *The Importance of Measuring Internalized Homophobia/Homonegativity* [online]. Archives of Sexual Behavior, 39(6). [cit. 2016-01-05] DOI: 10.1007/s10508-010-9634-z. ISSN 00040002. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s10508-010-9634-z>
- [14] TAKÁCS, Judit a Ivett SZALMA, 2011. *Homophobia and same-sex partnership legislation in Europe: a Gender Taboo Theory* [online]. Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal, 30(5). [cit. 2016-01-07] DOI: 10.1108/02610151111150627. ISBN 10.1007/s11199-014-0390-8. ISSN 2040-7149. Dostupné z: <http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/02610151111150627>
- [15] *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR, 2007.* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky. [cit. 2016-01-07]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vybory/sexualni-mensiny/ANALYZA_final.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

- CVVM Centrum pro výzkum veřejného mínění
- IPC Indian Penal Code – v překladu Indický trestní zákoník
- LGBT Komunita leseb, gayů, bisexuálů a transgenderů
- MKN Mezinárodní klasifikace nemocí
- MŠMT Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
- RVP Rámcový vzdělávací program
- SOHO Sdružení organizací homosexuálních občanů
- SŠ Střední škola
- UTB Univerzita Tomáše Bati
- VŠ Vysoká škola
- WHO World Health Organization – v překladu Světová zdravotnická organizace

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1: Pohlaví respondentů</i>	56
<i>Graf 2: Současná úroveň studia respondentů</i>	56
<i>Graf 3: Náboženské přesvědčení respondentů</i>	57
<i>Graf 4: Druh náboženství</i>	58
<i>Graf 5: Výrok č. 1</i>	59
<i>Graf 6: Výrok č. 2</i>	60
<i>Graf 7: Výrok č. 3</i>	61
<i>Graf 8: Výrok č. 4</i>	62
<i>Graf 9: Výrok č. 5</i>	63
<i>Graf 10: Výrok č. 6</i>	64
<i>Graf 11: Výrok č. 7</i>	65
<i>Graf 12: Výrok č. 8</i>	66
<i>Graf 13: Výrok č. 9</i>	67
<i>Graf 14: Výrok č. 10</i>	68
<i>Graf 15: Výrok č. 11</i>	69
<i>Graf 16: Výrok č. 12</i>	70
<i>Graf 17: Výrok č. 13</i>	71
<i>Graf 18: Výrok č. 14</i>	72
<i>Graf 19: Výrok č. 15</i>	73
<i>Graf 20: Výrok č. 16</i>	74
<i>Graf 21: Výrok č. 17</i>	75
<i>Graf 22: Výrok č. 18</i>	76
<i>Graf 23: Výrok č. 19</i>	77
<i>Graf 24: Výrok č. 20</i>	78
<i>Graf 25: Výrok č. 21</i>	79
<i>Graf 26: Výrok č. 22</i>	80
<i>Graf 27: Výrok č. 23</i>	81

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: Legalizace práv homosexuálů ve vybraných Evropských zemích</i>	36
<i>Tabulka 2: Počet studentů zlínských středních škol</i>	52
<i>Tabulka 3: Počet studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (31. 10. 2015)</i>	53
<i>Tabulka 4: Pohlaví respondentů</i>	55
<i>Tabulka 5: Současná úroveň studia respondentů</i>	56
<i>Tabulka 6: Náboženské přesvědčení respondentů</i>	57
<i>Tabulka 7: Druh náboženství</i>	58
<i>Tabulka 8: Výrok č. 1</i>	59
<i>Tabulka 9: Výrok č. 2</i>	60
<i>Tabulka 10: Výrok č. 3</i>	60
<i>Tabulka 11: Výrok č. 4</i>	61
<i>Tabulka 12: Výrok č. 5</i>	62
<i>Tabulka 13: Výrok č. 6</i>	63
<i>Tabulka 14: Výrok č. 7</i>	64
<i>Tabulka 15: Výrok č. 8</i>	65
<i>Tabulka 16: Výrok č. 9</i>	67
<i>Tabulka 17: Výrok č. 10</i>	68
<i>Tabulka 18: Výrok č. 11</i>	69
<i>Tabulka 19: Výrok č. 12</i>	70
<i>Tabulka 20: Výrok č. 13</i>	71
<i>Tabulka 21: Výrok č. 14</i>	72
<i>Tabulka 22: Výrok č. 15</i>	73
<i>Tabulka 23: Výrok č. 16</i>	74
<i>Tabulka 24: Výrok č. 17</i>	75
<i>Tabulka 25: Výrok č. 18</i>	76
<i>Tabulka 26: Výrok č. 19</i>	77
<i>Tabulka 27: Výrok č. 20</i>	78
<i>Tabulka 28: Výrok č. 21</i>	79
<i>Tabulka 29: Výrok č. 22</i>	80
<i>Tabulka 30: Výrok č. 23</i>	81

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážení studenti,

jsem studentkou druhého ročníku oboru Sociální pedagogika na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, jenž bude sloužit k vypracování mé diplomové práce na téma Postoje studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studentů zlínských středních škol k homosexuální komunitě.

Dotazník je zcela anonymní a získané údaje poslouží pouze ke zmíněnému účelu. Žádné odpovědi nebudou považovány za správné nebo špatné.

Předem děkuji za kompletní a pravdivé vyplnění předloženého dotazníku.

Bc. Tereza Fedorová

Pokyny k vyplnění: Zakřížkujte vždy jen jednu z nabízených možností. V případě otevřených otázek vypište Vaši stručnou odpověď. Dotazník obsahuje dvě strany.

Pohlaví:

- muž
- žena

V současnosti navštěvujete:

- střední škola
- vysoká škola – bakalářské studium
- vysoká škola – navazující studium

Vyznáváte některé náboženství?

- ano
- ne

Pokud ano a chcete-li, uveďte které:

	výrok	zcela souhlasím	souhlasím	nevím	nesouhlasím	zcela nesouhlasím
1.	Patřím k homosexuální menšině.					
2.	Umím si představit, že bych byl/a gay/lesba					
3.	Nechtěl/a bych být gay/lesba.					
4.	Alespoň jeden z mých přátel je gay/lesba.					
5.	Vadilo by mi, kdyby někdo z mých příbuzných byl gay/lesba.					
6.	Vadilo by mi, kdyby moje dítě bylo gay/lesba.					
7.	Vadí mi, když se homosexuálové projevují na veřejnosti.					
8.	Vadilo by mi, kdyby některý z mých přátel byl gay/lesba.					
9.	Vadilo by mi, kdyby některý z mých spolupracovníků/spolužáků byl gay/lesba.					
10.	Nikdy bych nešel/nešla do gay klubu.					
11.	Homosexualita je vrozená.					
12.	Homosexuálové si svou sexuální orientaci zvolili sami.					
13.	Homosexuálové by měli mít právo adoptovat děti.					
14.	Homosexuálové jsou promiskuitnější než heterosexuálové					
15.	Homosexuálové jsou nejčastějšími přenašeči viru HIV.					
16.	Homosexuálové by měli mít stejná práva jako heterosexuálové.					
17.	Současná společnost je k homosexuálům tolerantní.					
18.	Kdybych byl gay/lesba, bál/a bych se o tom říct své rodině.					
19.	Kdybych byl gay/lesba, bál/a bych se o tom říct svým přátelům.					
20.	Homosexualitu považuji za stejnou úchylku jako například pedofilií.					
21.	Homosexuálové by se měli snažit svou sexualitu potlačovat.					
22.	Většina náboženství odsuzuje homosexualitu.					
23.	Svůj postoj k homosexuální komunitě hodnotím jako pozitivní.					